

Soc regidor/a d'hisenda, i ara què?

Les principals
150 preguntes

Col·lecció Soc regidor/a, i ara què? núm. 2

Mandat 2023-2027

Fundació
Aula d'Alts
Estudis Electes

Càtedra
Enric Prat de la Riba
d'Estudis Jurídics Locals

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Soc regidor/a d'hisenda, i ara què?

Les principals 150 preguntes

Soc regidor/a d'hisenda, i ara què?

Les principals 150 preguntes

José Antonio Fernández Amor
Catedràtic de dret financer i tributari
Universitat Autònoma de Barcelona

Associació
Catalana
de Municipis

Col·lecció

Soc regidor/a, i ara què?

Directora de la col·lecció

Judith Gifreu i Font

Coordinadora editorial

Joana Ortega i Alemany

Primera edició: juliol del 2007

Segona edició: juny del 2011

Tercera edició: maig del 2015

Quarta edició: desembre del 2015

Cinquena edició: juny del 2019

Sisena edició: juny del 2023

© Associació Catalana de Municipis

València 231, 6a

08007 Barcelona

www.acm.cat

acm@acm.cat

Disseny gràfic:

Eumogràfic

Maquetació i impressió:

Cèltica Impressió, S.L.

Dipòsit Legal: B7563-2023

ISBN: 978-84-125428-3-7

Índex

Presentació	11
Abreviatures	15
Primera part. Qüestions generals	19
1. Com es regulen les hisendes locals?	
2. Quins són els recursos de la hisenda local?	
3. Tots els ens locals disposen dels mateixos recursos?	
4. Quins són els recursos de les diputacions provincials?	
5. Quins són els recursos de les entitats supramunicipals?	
6. Quins són els recursos de les entitats inferiors al municipi?	
7. Què vol dir que el municipi de Barcelona té un règim de finançament especial?	
8. Què és una ordenança fiscal?	
9. Quin és el contingut de l'ordenança fiscal?	
10. Quin és el procediment per elaborar i aprovar una ordenança fiscal?	
11. Com es modifiquen i deroguen les ordenances fiscals?	
12. És impugnable una ordenança fiscal?	
Segona part. Qüestions tributàries	29
13. Quins són els principis de la tributació local?	
14. Què és un impost?	
15. Què és un recàrrec?	
16. Què és una taxa?	
17. Què és una contribució especial?	
18. Les corporacions locals poden establir impostos?	
19. De quins impostos disposa la hisenda local? I de quins recàrrecs?	
20. Què grava l'impost sobre béns immobles?	
21. A qui grava l'impost sobre béns immobles?	

22. Qui calcula i en què consisteix la base imposable liquidable de l'IBI?
23. Com se'n determinen el tipus i la quota a pagar pel contribuent?
24. Pot regular l'ajuntament el tipus impositiu?
25. Es poden establir bonificacions?
26. Com es gestiona l'IBI?
27. Què grava l'impost sobre activitats econòmiques?
28. Qui ha de pagar l'impost sobre activitats econòmiques?
29. Quines exempcions té l'impost sobre activitats econòmiques?
30. Com es determina la quota d'aquest impost? I el recàrrec provincial?
31. Què són les quotes nacionals, provincials i municipals?
32. Quins elements del tribut pot establir l'ajuntament?
33. Quines bonificacions es poden establir?
34. Qui fa i què és la matrícula del tribut?
35. Com es recapta el tribut?
36. Què grava l'impost sobre vehicles de tracció mecànica?
37. A qui grava l'impost sobre vehicles de tracció mecànica?
38. Com se'n determina la quota?
39. Pot l'ajuntament regular la quota?
40. Quines bonificacions hi ha?
41. Com es gestiona el tribut?
42. Què grava l'impost sobre construccions, instal·lacions i obres?
43. A qui grava l'impost sobre construccions, instal·lacions i obres?
44. Com se'n determina la quota?
45. Es poden fixar bonificacions?
46. Com es gestiona el tribut?
47. Què grava l'impost sobre l'increment dels terrenys de naturalesa urbana i quan es merita?
48. A qui grava l'impost sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana?
49. Com se'n determina la quota?
50. Com es gestiona el tribut?

51. Què és l'impost municipal sobre despeses sumptuàries?
52. Com es pot establir una taxa? Qui i quan l'ha de satisfer?
53. Per a quines prestacions municipals s'ha d'establir una taxa?, és l'única prestació exigible?
54. Quin import ha de tenir la taxa?
55. Què és l'informe tecnicoeconòmic de la taxa?
56. Com es gestiona el tribut?
57. Com es pot establir una contribució especial? Qui l'ha de satisfer?
58. Quin import ha de tenir la contribució especial?
59. Quins criteris de distribució de la quota es poden utilitzar?
60. Es pot exigir la contribució especial abans de la prestació del servei públic o només en el moment de realitzar la prestació?
61. Com es gestiona el tribut?
62. Es poden revisar els actes administratius tributaris locals?
63. Quan s'han de satisfer les obligacions tributàries?
64. Com es pot aplicar el procediment de consensament?
65. Pot sancionar la corporació local per incompliment de l'obligació tributària?
66. Es poden delegar les competències de gestió tributària? Es poden crear òrgans específics de gestió tributària municipal?

Tercera part. Qüestions sobre ingressos

no tributaris 71

67. Què és un preu públic?
68. Quines diferències té amb una taxa?
69. Què són els ingressos patrimonials i de dret privat?
70. Què són les subvencions?
71. Com es regulen les subvencions?
72. Com es justifiquen les subvencions?
73. Què és el crèdit públic?
74. Quines formes de crèdit públic hi ha?

75. Hi ha límit per al finançament local amb el recurs del crèdit?
76. Què és la cessió d'impostos de l'Estat?
77. Quins ajuntaments en són beneficiaris? I quins altres ens locals?
78. Què és la participació dels ens municipals en els tributs de l'Estat o de les comunitats autònomes?
79. Poden participar altres ens dels pressupostos municipals?
80. Poden establir-se prestacions personals obligatòries per als administrats?
81. Què són les transferències?
82. Què és el Fons de Cooperació Local?
83. Com es regula?
84. Quina garantia s'ha de prestar a cada adjudicació d'obres?
85. Què és la garantia provisional? I la garantia definitiva?
86. Es pot modificar l'adjudicació d'un contracte d'execució d'obra?
87. En quin percentatge pot modificarse el preu de la contractació d'execució d'obres?
88. Què és el PUOSC?
89. A més de l'Estat i la Generalitat, puc demanar ajuts a les diputacions?

Quarta part. Qüestions relatives als pressupostos locals 85

90. Què és un pressupost?
91. Quines funcions té un pressupost?
92. Quina és la normativa aplicable?
93. Quins són els principis pressupostaris polítics dels pressupostos?
94. Quins són els principis pressupostaris formals dels pressupostos?
95. Quins són els principis pressupostaris econòmics dels pressupostos?
96. Què és el principi de responsabilitat en relació amb l'estabilitat i la sostenibilitat pressupostàries?

97. Quines són les fases del cicle pressupostari?
Quin n'és el contingut?
98. Què succeeix si el 31 de desembre el pressupost encara no és aprovat?
99. Quin és el contingut de l'expedient del pressupost?
100. Quins són els documents i informes preceptius?
101. Quines són les bases d'execució del pressupost?
102. Quan s'aproven les bases?
103. Què fa l'interventor de l'ajuntament?
104. Quines són les formes de fiscalització?
105. Què és el control previ?
106. En què consisteixen les objeccions de la Intervenció?
107. Què és el control posterior o extern?
108. Quines funcions fa el tesorero?
109. Què és un pla de tresoreria?
110. Es poden impugnar els pressupostos?
111. Com s'estructuren els pressupostos?
112. Quins són els ingressos?
113. Quines són les despeses?
114. Què significa i com es configura l'estructura orgànica del pressupost?
115. Què significa la classificació funcional del pressupost?
116. Què significa la classificació econòmica del pressupost?
117. Com es configura la classificació funcional?
118. Què volen dir "àrea de despesa", "política de despesa" i "programa" a la classificació funcional?
119. Com s'estructura la classificació econòmica?
120. Què són els capítols? Què signifiquen?
121. Què són els articles i els conceptes?
122. Com es configura la partida pressupostària?
123. Com es modifica el pressupost?
124. Qui pot modificar el pressupost?
125. Què són les generacions de crèdit?
126. Què són els crèdits ampliables?
127. Què són les incorporacions de crèdit?
128. Què són les transferències de crèdit i qui les pot fer?
129. Què són els suplementos de crèdit?
130. Què són els crèdits extraordinaris?

131. Com es cobreixen els suplementes de crèdit i els crèdits extraordinaris?
132. Què són les partides de vinculació?
133. Què són els crèdits plurianuals?
134. Com es fa la gestió de la despesa?
135. Què són els pagaments a justificar?
136. Què és el romanent de tresoreria?
137. Què es pot fer amb el romanent de tresoreria?
138. Què succeeix si el pressupost es liquida amb un romanent de tresoreria negatiu?
139. Què vol dir "romanent afectat"?
140. Què és la Comissió de Comptes?
141. Què és el compte general? Quin objectiu té?
142. Com es garanteix el dret de consulta de la informació dels regidors?
143. Com es garanteix el dret de consulta dels ciutadans?
144. Què és un *leasing*?
145. Què és un *renting*?
146. Què és un *factoring*?
147. Què és un aval?
148. Què és una fiança?

Cinquena part. Qüestions relatives

a les conseqüències derivades

de la gestió de fons públics 117

149. Què és la responsabilitat comptable i la responsabilitat penal relacionada amb la incorrecta utilització de fons públics?
150. Quines conseqüències es deriven de l'incompliment dels principis d'estabilitat i sostenibilitat pressupostàries?.

Presentació

Soc regidor/a d'hisenda, i ara què?

L'Associació Catalana de Municipis agrupa a tots els Ajuntaments, Consells Comarcals i Diputacions de Catalunya, així com molts altres ens locals d'arreu del país, als quals prestem serveis, suport, assessorament i formació, per tal d'ajudar-vos en el vostre dia a dia com a servidores i servidors públics municipals, en la gestió pública i en la millora dels pobles i ciutats.

En aquest sentit, la formació és una eina estratègica pel desenvolupament professional i personal, però també per a la millora i l'excel·lència en el servei públic, que forma part de l'ADN municipalista que tots portem a dintre, i és aquest l'esperit que ens mou a dedicar uns anys de la nostra vida a servir a les nostres veïnes i veïns. El catàleg de formació que t'oferim és ampli, flexible i d'adapta i actualitza contínuament per abordar totes les necessitats, requeriments i noves demandes i competències que es requereixen en un entorn dinàmic i canviant, i amb una administració cada cop més professionalitzada, digital i transparent.

Aquí trobareu resposta a les principals preguntes, dubtes i reptes en el vostre dia a dia com a regidors/es d'hisenda, així com informació bàsica sobre les competències municipals en la matèria, recursos i casos pràctics, en un format de guia que vol ser-vos de la màxima utilitat en els primers passos de la vostra dedicació en aquestes competències municipals.

Teniu a la vostra disposició tots els productes i serveis, eines, formació, suport i veu de l'ACM per seguir-vos acompanyant en el dia a dia de la vostra tasca com a electes locals. No dubteu en fer-los servir. Estem a la vostra disposició, perquè la força del municipalisme és la dels més de nou mil regidores i regidors que com tu, donen el millor de si mateixos cada dia pels seus municipis. Moltes gràcies!

Lluís Soler i Panisello

President de l'ACM

Juny 2023

Abreviatures

Art.	Article.
CE	Constitució Espanyola.
CP	Codi Penal.
EAC	Estatut d'Autonomia de Catalunya.
IAE	Impost d'activitats econòmiques.
IBI	Impost de bens immobles.
ICIO	Impost sobre construccions, instal·lacions i obres.
IVTM	Impost sobre vehicles de tracció mecànica.
IVTNU	Impost sobre el valor dels terrenys de natura urbana.
LBRL	Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les Bases del Règim Local.
LCd	Reial Decret legislatiu 1/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei del cadastre immobiliari.
LCSP	Llei 9/2017, de 8 de novembre, de contractes del sector públic.
LGT	Llei 58/2003, de 17 de desembre, Llei General Tributària.
LHL	Reial Decret Legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel que s'aprova el text refós de la Llei Reguladora de les Hisendes Locals.
LMRLC	Decret Legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya.
LOEPSF	Llei Orgànica 2/2012, de 27 d'abril, sobre estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera.
LOTSC	Llei Orgànica 2/1982, de 12 de maig, del Tribunal de Comptes.

Primera part.

Qüestions generals

1. Com es regulen les hisendes locals?

Arts. 137, art. 149.1.14é i 18é i 142 CE

Arts. 217-221 EAC

Arts. 105 a 116ter LBRL Art. 2 LHL

Arts. 195-198, LMRLC

Els ens locals són entitats de caire territorial amb autonomia per a la gestió dels seus propis interessos (art. 137 CE). L'autonomia és un principi que requereix disposar dels recursos suficients per poder realitzar les competències materials assignades per l'ordenament (art. 142 CE i art. 105.1 LBRL) d'acord amb decisions pròpies. A diferència del que succeeix amb les comunitats autònomes, la CE no preveu una llista de recursos locals sinó que només fa esment de tributs i participació en els tributs de l'Estat i de les comunitats autònomes. Tampoc ho fa l'art. 106.1 LBRL. Aquesta absència es supleix amb el que disposa l'art. 2 LHL que recull recursos tributaris (per exemple els impostos) i no tributaris (per exemple, els preus públics).

Catalunya té competències en matèria local (art. 160 EAC) i en matèria d'hisenda local (art. 218.2 EAC). N'ha desenvolupat la regulació al Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya. Aquesta llei no regula de manera ampla el finançament local, encara que preveu que la Generalitat ho faci (art. 195 LMRLC), la qual cosa també és prevista a l'art. 220 de l'EAC. Malgrat tot, qualsevol regulació autonòmica haurà d'adequar-se al marc normatiu que estableix la legislació estatal esmentada abans i que desenvolupa les competències estatals bàsiques reconegudes a la CE en matèria de coordinació de les hisendes autonòmiques i locals i en la regulació de les Administracions públiques (art. 149.1.14é i 18é CE).

2. Quins són els recursos de la hisenda local?

Art. 2 LHL

L'apartat 1 d'aquest article enumera els recursos següents:

- 1- Els ingressos procedents del patrimoni de l'ens local i els altres procedents del dret privat (per exemple, per la venda d'un bé immoble propietat de l'Ajuntament).
- 2- Els tributs propis classificats en taxes, contribucions especials i impostos i els recàrrecs exigibles sobre els impostos de comunitats autònomes o d'altres entitats locals.
- 3- Les participacions en els tributs de l'Estat i de les comunitats autònomes.
- 4- Les subvencions.
- 5- Els recursos percebuts en concepte de preus públics (per exemple, per l'ús d'unes instal·lacions esportives municipals).
- 6- El producte de les operacions de crèdit.
- 7- El producte de multes i sancions en l'àmbit de les seves competències.
- 8- Les altres prestacions de dret públic (per exemple, el producte de concessions administratives).

3. Tots els ens locals disposen dels mateixos recursos?

De la regulació de la LHL s'observa que els diferents ens locals no necessàriament disposen dels mateixos recursos. Els municipis són els que es regulen principalment a la LHL y tenen tots els especificats a la pregunta anterior. En canvi, per exemple, els ens amb un àmbit territorial inferior al municipi no poden tenir impostos propis ni participació en els de l'Estat. En canvi han de poder participar en els del municipi al qual pertanyen (art. 156 LHL).

4. Quins són els recursos de les diputacions provincials?

Arts. 131-149 LHL

Les províncies, en canvi, entre els seus tributs disposen de les taxes, les contribucions especials i el recàrrec sobre l'impost sobre activitats econòmiques. A més, tenen la cessió de la recaptació de tributs de l'Estat, la participació en tributs, subvencions, preus públics i altres recursos relacionats amb la gestió de serveis de la comunitat autònoma o dels ens locals.

5. Quins són els recursos de les entitats supra municipals?

Arts. 150-155 LHL

Les entitats supramunicipals tindran els recursos establerts per les normes que les regulen i, seguint la LHL, contribucions especials, taxes i preus públics. Específicament, les àrees metropolitanes disposen d'un recàrrec sobre l'impost sobre béns immobles i subvencions estatals. L'article 40.b) i k) de la Llei 31/2010, del 3 d'agost, de l'Àrea Metropolitana de Barcelona regula aquests junt amb altres recursos per l'Àrea Metropolitana. Per la seva part, les entitats municipals associatives, com les mancomunitats, tindran contribucions especials i aportacions municipals. En el cas de les comarques tenen prohibit exigir impostos i recàrrecs regulats a la LHL i no poden percebre participacions als tributs estatals; els seus recursos seran regulats per la llei autonòmica que les creï.

El Decret legislatiu 4/2003, de 4 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la llei sobre l'organització comarcal de Catalunya, regula els recursos d'aquests ens supramunicipals. Estableix que tindran ingressos de dret privat, taxes, contribucions especials, participacions en els impostos de l'Estat i de la Generalitat, subvencions, crèdit públic i sancions. També, si assumeixen competències de les diputacions, participaran en els seus ingressos. Una participació en el Fons de Cooperació Local format amb fons de la Generalitat i de l'Estat se suma als recursos.

Tanca la llista de recursos de la hisenda comarcal les aportacions dels municipis.

6. Quins són els recursos de les entitats inferiors al municipi?

Art. 156 LHL

Les entitats d'àmbit inferior al municipi no poden tenir impostos propis. Tampoc tenen participació en els tributs de l'Estat. Sí que han tenir participació en els tributs del municipi al qual pertanyen.

Les lleis autonòmiques que regulen l'entitat han de determinar els seus recursos a partir dels previstos a la LHL.

7. Què vol dir que el municipi de Barcelona té un règim de finançament especial?

Art. 161 LHL

Arts. 38-77 Llei 1/2006, de 13 de març, per la que es regula el Règim Especial del Municipi de Barcelona

Per a la ciutat de Barcelona s'ha disposat un règim jurídic especial que parteix de la LBRL (Disposició Addicional sisena, apartat dos). Aquesta previsió es va desenvolupar posteriorment amb la Llei 22/1998, de 29 de desembre, que recull la Carta Municipal de Barcelona l'objecte de la qual és aprofundir en l'organització dels mecanismes de participació ciutadana així com integrar el municipi en el seu entorn. No recull previsions expressives sobre el seu finançament a diferència del que fa la Llei 1/2006, de 13 de març al seu Títol IV. En aquesta s'estableixen especialitats fonamentalment en matèria de gestió dels tributs destacant el Consell Tributari que pot tramitar queixes i suggeriments dels contribuents a més de dictaminar sobre propostes de resolució de recursos contra actes administratius relacionats amb prestacions patrimonials. També es regulen qüestions relatives al règim jurídic de l'activitat de despesa (planificació i pressupost) i del seu control intern (per interventors) i extern (pel Tribunal i la Sindicatura de Comptes). La LHL s'aplica, per tant, de manera subsidiària per aquells aspectes no previstos a la Llei 1/2006.

8. Què és una ordenança fiscal?

Art. 107 LBRL

Art. 15 LHL

Es parteix de la base que els ens locals no tenen poder legislatiu. Malgrat això, poden desenvolupar una activitat normativa de les seves competències amb les anomenades ordenances municipals. Tenen la naturalesa de reglaments amb els quals desenvolupen les lleis estatals o autonòmiques que en regulen el règim jurídic municipal i fan efectiva l'autonomia local. Els arts. 107.1 LBRL i 15 LHL preveuen que una de les matèries a regular per ordenança sigui la tributària. Les anomenades ordenances fiscals seran aquelles amb les quals es regulen la imposició, supressió i aprovació dels tributs propis així com aspectes relacionats amb la seva gestió, recaptació i inspecció.

9. Quin és el contingut de l'ordenança fiscal?

Art. 106.2 LBRL

Arts. 15, 16 i 59 LHL

Les ordenances fiscals regulen, d'una banda, els diferents tributs que componen la hisenda local i, de l'altra, la gestió del sistema tributari que formen. La LHL estableix el contingut d'aquesta norma quan té per objecte l'un o l'altre àmbit:

- a) *Ordenances de tributs*: en aquest cas, s'ha de tenir en compte si es tracta de regular tributs d'imposició obligatòria o opcional d'acord amb el que preveu l'art. 59 LHL. Si són els primers, l'art 15.2 LHL especifica que s'han de regular els elements necessaris per a la determinació de les quotes tributàries si l'ajuntament pren les opcions que permet la llei, així con les dates d'aprovació de la norma i el començament de la seva aplicació. S'ha de dir que en aquest cas no realitzar cap opció suposa l'aplicació directa de la LHL sense necessitat de cap ordenança. Si es tracta dels segons, l'aprovació de les ordenances fiscals requereix que han de regular tots els seus elements fonamentals, els règims de declaració i ingrés i les dates de la seva aprovació

i del començament de la seva aplicació (art. 16.1 LHL). En tots dos casos, les ordenances poden contenir previsions amb relació a la gestió particular dels tributs regulats.

- b) *Ordenances de gestió*: l'art. 15.3 de la LHL preveu que els ens locals puguin regular aspectes de la gestió dels tributs desenvolupant el que estableixen les lleis estatals que regulen la matèria (fonamentalment la LGT). Per fer-ho tenen, com s'ha dit, la possibilitat de regular les qüestions particulars de la gestió de cada tribut a la seva ordenança i qüestions més generals (gestió, liquidació, inspecció i recaptació) mitjançant ordenances específiques. És habitual que els ens locals estableixin ordenances dedicades a la gestió tributària.

10. Quin és el procediment per elaborar i aprovar una ordenança fiscal?

Arts. 47, 49, 107 i 111 LBRL

Arts. 17 i 18 LHL

Les ordenances fiscals s'elaboren a través del procediment regulat a l'art. 17 de la LHL, que estableix fases diferenciades:

- a) *Exposició pública*: l'origen de l'ordenança fiscal de què es tracti és un acord provisional adoptat per la corporació local (d'acord amb l'art. 47.1 LBRL, s'aplica el principi de majoria simple dels presents). Ha de ser exposat al taulell d'anuncis de l'entitat per un període de trenta dies com a mínim. Aquesta exposició s'ha d'anunciar al butlletí oficial de la província. Si es tracta d'una diputació provincial, òrgan de govern d'una entitat supramunicipal o un ajuntament de més de 10.000 habitants, també s'ha de publicar al diari de major difusió de la província.
- b) *Reclamacions*: durant aquell període les persones interessades poden examinar l'expedient i presentar les reclamacions que considerin oportunes. D'acord amb l'art. 18 de la LHL, s'entenen com interessades les persones que

tinguin un interès directe o resultin afectades pels acords; i també els col·legis oficials, les cambres oficials, les associacions i altres entitats legalment constituïdes, per vetllar per interessos econòmics, professionals o veïnals si actuen en defensa dels que els són propis.

- c) *Resolució de reclamacions*: després del període d'exposició pública, la corporació local ha d'adoptar els acords definitius que calguin, resolent les reclamacions i aprovant la redacció definitiva de l'ordenança, la seva derogació o les modificacions a les que es refereixi l'acord provisional. Si no hi ha reclamacions, s'entén que l'acord provisional és definitivament adoptat sense necessitat d'acord plenari.
- d) *Publicació de la norma*: els acords definitius o els provisionals que esdevenen definitius i el text íntegre de la norma hauran de ser publicats al butlletí oficial de la província, la qual cosa és un requisit indispensable per considerar que entren en vigor. Si la corporació local té una població superior als 20.000 habitants, ha d'editar el text íntegre de les ordenances fiscals ordenadores de tributs el primer quadrimestre de l'exercici econòmic. En tot cas, les entitats locals han d'expedir còpies de les ordenances fiscals publicades a qui ho demani fent efectiu un principi de publicitat i transparència.

11. Com es modifiquen i deroguen les ordenances fiscals?

Art. 111 LBRL

Art. 17 LHL

Les ordenances fiscals, com a actes normatius que són, són susceptibles de modificació durant el seu període de vigència. Així mateix, són susceptibles de ser derogades per altres ordenances fiscals posteriors. El procediment a seguir s'ajusta a l'exposat a la qüestió anterior:

- a) *Exposició pública*: en aquest cas s'ha d'exposar l'acord de modificació o supressió dels tributs.

- b) *Reclamacions*: durant el període establert les persones interessades faran les reclamacions.
- c) *Resolució de reclamacions*: després del període d'exposició pública, la corporació local ha d'adoptar els acords definitius que calguin, resoldre les reclamacions i aprovar la modificació o la derogació.
- d) *Publicació*: l'acord definitiu de modificació o de supressió haurà de ser publicat d'acord amb el que estableix la LHL.

12. És impugnable una ordenança fiscal?

Art. 19 LHL

Aquests actes normatius són susceptibles només de recurs contenciós-administratiu. Es pot interposar a partir de la publicació de la norma al butlletí oficial de la província. Si per resolució judicial ferma s'han de modificar o anul·lar els acords municipals o el text de l'ordenança, l'entitat local ho ha de fer i adequar als termes de la sentència les actuacions posteriors a la data de la seva notificació. A menys que la sentència ho prohibís expressament, es conserven els actes fermes o consentits dictats d'acord amb la norma que s'hagi anul·lat.

Segona part.

Qüestions tributàries

13. Quins són els principis de la tributació local?

Art. 31 CE

Art. 107.2 LBRL

Art. 6 LHL

Els tributs locals formen part del sistema tributari general que ha de respondre als principis de generalitat, capacitat econòmica, igualtat, progressivitat i no confiscatorietat, a més del principi de legalitat. Es pot precisar que, ja que als ens locals no els és possible crear tributs nous, perquè no tenen poder legislatiu, aquest principis han de ser tinguts en compte principalment per aquells ens que sí que en tenen –Estat i comunitats autònomes– a l'hora de dissenyar el marc jurídic dels tributs locals.

Més pes específic, en canvi, sembla tenir el principi de territorialitat. Els ens locals poden establir tributs que:

- No sotmetin a gravamen els béns situats, les activitats desenvolupades, els rendiments originats ni les despeses realitzades fora del seu territori.
- No gravin, com a tals, negocis, actes o fets realitzats fora del territori, ni l'exercici o la transmissió de béns, drets i obligacions que no hagin nascut ni s'hagin de complir al territori.
- No impliquin cap obstacle a la lliure circulació de persones i béns, la lliure fixació de residència o la domiciliació d'empreses i capitals.
- Aquest principi de territorialitat també es posa de manifest en relació amb les ordenances fiscals, ja que no tenen un abast superior al del territori de la corporació i s'han d'aplicar d'acord amb els principis de residència efectiva i territorialitat.

14. Què és un impost?

Art. 2.2.c LGT Art. 59 LHL

La LHL no defineix la categoria d'impost, sinó que regula les diferents figures impositives que componen la hisenda local. El concepte "impost" és definit a la LGT. Seguint aquesta norma, es tracta d'un tribut que s'ha d'exigir sense cap tipus de contraprestació directa per al contribuent. L'obligació de satisfer-lo neix de la realització d'un negoci, un acte o un fet regulat a la llei que posa de manifest la capacitat econòmica de qui ha de pagar-lo. Per exemple, ser titular d'un bé immoble al municipi es objecte de gravamen per l'IBI.

15. Què és un recàrrec?

Art. 2.2.c i 58.2.d) LGT Arts. 38, 134, 153.1.a LHL

El recàrrec és una figura semblant a l'impost, és a dir, té la seva mateixa naturalesa si és aplicat sobre un tribut d'aquest tipus. En qualsevol cas, representa un increment del deute tributari per aplicació d'un tipus impositiu addicional que comporta una altra quota a pagar pel deutor. Els ens locals els poden establir sobre els impostos propis de les comunitats autònomes i d'altres entitats locals en els casos expressament previstos per les lleis. Un exemple es trobaria en el recàrrec que les diputacions provincials poden establir sobre l'impost sobre activitats econòmiques, conegut com IAE.

16. Què és una taxa?

Art. 2.2.a LGT

Arts. 20.1, 132 i 152 LHL

La taxa és un altre tipus de tribut que es diferencia de l'impost en el seu fet imposable, en el seu fet generador. La taxa és una contraprestació motivada per dues circumstàncies. D'una banda, pot ser recaptada com a conseqüència de permetre que el particular utilitzi de manera privativa o especial el domini públic local.

D'altra banda, pot ser recaptada com a contraprestació per la realització d'activitats administrati-

ves de competència local que es refereixin, afectin o beneficiïn particularment al ciutadà. Aquestes activitats administratives s'han de caracteritzar per qualsevol d'aquestes dues circumstàncies:

- a. Han de ser de recepció obligatòria per als administrats, bé perquè així ho imposi l'ordenament o bé perquè sigui imprescindible per la vida privada o social de la persona que la sol·licita.
- b. L'activitat administrativa no és prestada o realitzada pel sector privat, sigui perquè hi ha monopoli públic o per qualsevol altra raó.

De la regulació del tribut se'n dedueix que el ciutadà ha motivat que l'ens local realitzi l'activitat. Ho pot fer directament per una sol·licitud o indirectament, ja que les seves actuacions o omissions obliguen a realitzar actuacions d'ofici o a prestar serveis per raons de seguretat, de salubritat, d'abastament a la població, d'ordre urbanístic o de qualsevol tipus. Un exemple és la utilització de la vorera (domini públic local) per instal·lar una terrassa d'un bar o l'expedició d'una llicència (activitat administrativa) per obrir un comerç.

17. Què és una contribució especial?

Art. 2.2.b LGT

Arts. 28, 133, 151 i 152 LHL

La contribució especial constitueix el tercer tipus de tribut de què disposa l'ordenament espanyol, definit a la LGT. Es diferencia de l'impost i la taxa pel seu fet generador o imposable que es constitueix amb la realització per l'ens local d'una actuació que per a l'administrat en concret representa un benefici o un augment de valor dels seus béns. L'actuació de l'administració local no requereix que hi hagi cap sol·licitud pel ciutadà i ha de consistir en la realització d'obres públiques o l'establiment o l'ampliació de serveis públics locals. Un exemple podria ser la contribució especial per a la urbanització d'un carrer.

18. Les corporacions locals poden establir impostos?

Arts. 31.3 i 133.2 CE

Art. 106.1 LBRL

Art. 38.1 LHL

La capacitat per establir tributs, entenent el terme com a sinònim de creació, només la tenen els ens amb poder legislatiu, això és, l'Estat i les comunitats autònomes. D'acord amb això, una corporació local no té aquesta possibilitat, ja que no té capacitat per fer lleis. La seva capacitat té més a veure amb regular i exigir els tributs que les lleis dels ens competents en matèria local poden establir desenvolupant, amb les seves ordenances, el règim jurídic que s'hagi establert.

19. De quins impostos disposa la hisenda local? I de quins recàrrecs?

Arts. 2, 38, 59, 134 i 153.1.a LHL

L'art. 2.1.b de la LHL preveu que la hisenda local estarà constituïda per impostos i recàrrecs. S'ha d'afegir que han de ser aquells establerts per la legislació en matèria d'hisenda local. Concretament, pel que fa als ajuntaments, s'estableix que han d'exigir tres tributs:

- a) l'impost sobre béns immobles (IBI); b) l'impost sobre activitats econòmiques (IAE); i c) l'impost sobre vehicles de tracció mecànica (IVTM). Així mateix, es disposa, com manifestació de la seva autonomia, que tenen l'opció d'exigir o no dos tributs més: a) l'impost sobre construccions, instal·lacions i obres (ICIO); i
- b) l'impost sobre el valor dels terrenys de naturalesa urbana (IVTNU). En conseqüència s'ha previst que els ajuntaments disposin de tributs de caire obligatori per a tots els municipis –les tres primeres figures– i opcionals –les dues últimes. Aquesta classificació esdevé important per entendre la dualitat de contingut de les ordenances fiscals que ja s'ha tractat abans. Així mateix justifica que no tots els municipis disposin dels mateixos recursos impositius.

Pel que fa a les províncies, es preveu que disposin d'un recàrrec sobre les quotes municipals modificades per l'aplicació del coeficient de ponderació de l'impost sobre activitats econòmiques. Les diputacions poden establir-lo amb un tipus impositiu màxim del 40%.

Un recurs semblant s'ha previst per a les àrees metropolitanes. L'art. 153.1.a de l'LHL ha regulat un recàrrec sobre la base imposable de l'impost sobre béns immobles. En aquest cas, el tipus impositiu màxim és del 0,2 %.

20. Què grava l'impost sobre béns immobles?

Arts. 60, 61 i 75 LHL

Art. 7 LCd

L'impost sobre béns immobles recau sobre el valor dels béns immobles tal com preveu la llei. Concretament, el seu fet generador és la titularitat d'un dret sobre béns immobles rústics i urbans i sobre els anomenats "béns de característiques especials". Aquests drets són:

1. Concessions administratives sobre els mateixos immobles o sobre els serveis públics a què siguin afectes.
2. Dret real de superfície.
3. Dret real d'usdefruit.
4. Dret de propietat.

Realitzar una d'aquestes modalitats de fet imposable, per l'ordre establert, fa que l'immoble urbà o rústic no estigui sotmès a les restants modalitats. En el cas de béns de característiques especials, la regla és la mateixa excepte quan el dret de concessió no n'esgoti la seva extensió superficial. En aquest supòsit, hi haurà gravamen pel dret de propietat sobre la superfície no afectada per la concessió.

Les categories de béns immobles es troben definides a la LCd. D'acord amb aquesta Llei, l'immoble urbà o rústic dependrà de la naturalesa que tingui el sòl (per exemple, l'inclòs en un nucli de població és urbà sent rústic el que no tingui aquesta característica). Quant als béns immobles de característiques especials, són conjunts complexos de béns d'ús espe-

cialitzat integrats per sòl, edificis, instal·lacions i obra d'urbanització que, pel seu caràcter d'unitat pel seu funcionament, es configuren a efectes cadastrals com un únic bé immoble (vegeu, p. ex., els destinats per produir energia elèctrica, gas o refinament de petroli, així com les centrals nuclears).

Determinats béns immobles no estan subjectes al tribut, és a dir, no comporten el naixement de l'obligació tributària. Entre ells es troben les carreteres, els camins, les demés vies terrestres, els béns del domini públic marítim-terrestre i hidràulic si són d'aprofitament públic i gratuït. També béns immobles propietat dels municipis com són: els de domini públic afectes a ús públic (un pont), els de domini públic afectes a servei públic gestionat directament per l'ajuntament si són immobles no cedits a tercers per contraprestació (l'edifici d'un col·legi públic) i els béns patrimonials (un edifici municipal), excepte els cedits a tercers amb contraprestació.

També hi ha altres supòsits en què el legislador ha considerat que no s'ha de recaptar aquest tribut. Són els següents:

- a) *Exempcions automàtiques doncs no requereixen sol·licitud:*
  - a. No han de pagar aquest tribut l'Estat, les comunitats autònomes i els ens locals per aquells béns immobles afectes a la seguretat ciutadana, els serveis educatius i penitenciaris i els que siguin estatals i afectes a la defensa nacional.
  - b. Els de l'Església catòlica en els termes dels Acords amb la Santa Seu i els de les associacions confessionals no catòliques legalment reconegudes en els termes dels respectius acords de cooperació.
  - c. La Creu Roja Espanyola.
  - d. Els immobles als quals sigui d'aplicació l'exempció per estar previst a un acord internacional vigent i, d'acord amb un principi de reciprocitat, els dels governs estrangers per a la representació diplomàtica, consular o d'organismes oficials.

- e. La superfície de terrenys poblats amb espècies de creixement lent, determinades reglamentàriament, per al seu aprofitament com a fusta o suro.
  - f. Terrenys ocupats pel ferrocarril i els edificis que siguin als mateixos terrenys afectats o que siguin indispensables per a aquest servei (estacions, magatzems, etc.). Aquesta exempció no arriba als establiments d'hostal·leria, d'espectacles, comercials o d'oci, oficines de direcció, entre d'altres.
- b) *Exempcions prèvia sol·licitud*: són aquelles que els interessats han de sol·licitar a l'ajuntament, el qual, si es donen les circumstàncies establertes, ha de concedir:
- a. Per béns immobles destinats a l'ensenyament per centres docents en concert educatiu. L'administració competent ha de compensar l'exempció.
  - b. Els béns immobles declarats de manera expressa i individualitzada monument o jardí històric i no siguin objecte d'explotació privada amb finalitat lucrativa. Els béns immobles de zones arqueològiques que siguin objecte d'especial protecció en el planejament urbanístic. Els que siguin a llocs o conjunts històrics i tinguin una antiguitat igual o superior a cinquanta anys i estiguin catalogats.
  - c. La superfície dels terrenys en què es realitzin repoblacions forestals o la regeneració de masses arborades aprovades per l'administració forestal. Aquesta exempció és de caràcter temporal, ja que té un període de quinze anys comptats des del període impositiu posterior a aquell en què es va fer la sol·licitud.

Hi ha previstes dues possibilitats més d'exempció que es deixen a la regulació de l'ajuntament. Mitjançant la seva regulació, l'ens local pot establir que els centres sanitaris de titularitat pública no paguin el tribut per aquells béns que siguin afectats al servei que proporcionen. Així mateix, poden regular una exempció de caràcter tècnic per a aquells immobles

rústics i urbans la quota tributària dels quals no superi una quantia a determinar per la corporació.

S'ha de saber que altres lleis diferents a la LHL poden establir exempcions o beneficis fiscals per a aquest tribut. Per exemple, és el cas de l'art. 15.1 de la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge, l'art. 33.4 de la Llei 20/1990, de 19 de desembre, sobre el règim fiscal de les cooperatives o l'art. 80.4 de la Llei Orgànica 6/2001, de 21 de desembre d'Universitats.

Es tracta d'un tribut de caire periòdic. L'obligació de satisfer-lo neix el primer dia del període impositiu que coincideix amb l'any natural.

21. A qui grava l'impost sobre béns immobles?

Art. 63 LHL

Els subjectes que han de fer front al gravamen són tots aquells (persones físiques, jurídiques i entitats sense personalitat jurídica de l'art. 35 de la LGT) que siguin titulars de qualsevol dels drets que s'han enumerat com gravables.

22. Qui calcula i en què consisteix la base imposable liquidable de l'IBI?

Arts. 65-70 i 77.3 LHL

Arts. 22-24 LCd

La base imposable del tribut, element fonamental per a la seva quantificació, es correspon amb el valor cadastral. Aquest valor no l'ha de determinar l'ajuntament, ja que ho fa l'Administració estatal mitjançant un procediment regulat a la normativa cadastral i executat per la Direcció General del Cadastre. El resultat del procediment ha de ser un valor no superior al de mercat que tingui en compte tant la superfície com les edificacions. Aquest valor s'estableix per primer cop mitjançant els procediments regulats a la normativa cadastral. Així mateix, pot ser modificat per canvis al bé de què es tracti seguint aquesta mateixa normativa. Finalment, es pot actualitzar mitjançant les lleis de pressupostos.

La seva quantitat es pot veure reduïda quan es produeixi una alteració del valor cadastral a causa d'una modificació de les previstes a l'art. 67.1 i en relació amb béns immobles urbans i rústics. Si es tracta de béns de característiques especials també s'haurà d'aplicar una reducció d'acord amb l'art. 67.2 LHL. La reducció no procedeix en cap cas si la modificació del valor cadastral és deguda a una actualització mitjançant l'aplicació de coeficients previstos a la Llei de pressupostos generals de l'Estat.

Aquesta reducció és aplicada d'ofici i calculada per l'Administració estatal i té un període de nou anys a comptar des de l'entrada en vigor dels nous valors cadastrals. Quant als ajuntaments, tenen competència per determinar la base liquidable en els supòsits que la modificació cadastral derivi d'un procediment de declaració, comunicació, sol·licitud, solució de discrepàncies i inspecció cadastral. La quantia a reduir és el resultat d'aplicar la fórmula matemàtica que recullen els Art. 68 i 69 de l'LHL.

23. Com se'n determinen el tipus i la quota a pagar pel contribuent?

Arts. 71 i 72 LHL

Una vegada s'ha obtingut la base imposable o, si escau, la liquidable, s'ha d'aplicar el tipus impositiu per determinar la quota íntegra i, aplicant les bonificacions que siguin establertes, la quota líquida. El tipus de gravamen consisteix en un percentatge proporcional que, d'acord amb el que disposa la llei, és:

1. Per a béns immobles urbans, com a mínim un 0,4 per cent i com màxim un 1,10 per cent.
2. Per a béns immobles rústics, com a mínim un 0,3 per cent i com a màxim un 0,9 per cent.
3. Per a béns immobles de característiques especials, un 0,6 per cent. Si bé els ajuntaments, per cada grup d'immobles d'aquest tipus radicats al municipi, poden determinar un tipus entre el 0,4 i l'1,3 per cent.

24. Pot regular l'ajuntament el tipus impositiu?

Art. 72 LHL

Els tipus impositius que s'han exposat a la qüestió anterior formen un marge d'un màxim i un mínim dins del qual, mitjançant la corresponent ordenança fiscal, els ajuntaments poden establir el que estimin oportú. En cas contrari, els mínims i el fixat per als béns immobles de característiques especials seran aplicats supletòriament. S'ha d'indicar que la llei permet incrementar els tipus anteriors en alguns punts percentuals si el municipi reuneix determinades característiques que es recullen a l'art. 72.3 de l'LHL (per exemple si s'és capital de província un 0.07 per bens urbans i 0.06 per bens rústics).

La corporació municipal també podrà establir per als béns immobles urbans, exclosos els d'ús residencial, tipus diferenciats dins dels límits anteriors. Dependran dels usos establerts a la normativa cadastral per la valoració de construccions. No obstant això, hi ha un límit. La diferenciació només es pot aplicar a un 10 per cent dels béns immobles urbans del municipi que, per cada ús, tinguin un major valor cadastral.

Així mateix, la corporació té la capacitat d'establir tipus impositius de caire reduït. Aquesta situació es pot donar en cas que s'hagi fet un procediment de valoració col·lectiva de caire general. El termini màxim de vigència és de sis anys. El tipus impositiu no pot ser inferior al 0,1 per cent per a immobles urbans i tampoc inferior del 0,075 per cent si es tracta de béns immobles rústics.

La Llei disposa que pels immobles d'ús residencial desocupats de manera permanent, entenent el terme d'acord amb les condicions que reglamentàriament determinin els ajuntaments, es pot exigir un recàrrec de fins el 50 per cent de la quota líquida del tribut. Els contribuents que han de pagar el recàrrec són els subjectes passius de l'impost i l'obligació ha de néixer el 31 de desembre. El liquidarà el mateix ajuntament anualment, una vegada es constati la desocupació, juntament amb l'acte administratiu que la declari.

25. Es poden establir bonificacions?

Art. 73 i 74 LHL

Les bonificacions són mesures fiscals que suposen la disminució de la càrrega del tribut representada per la seva quota. Per a l'IBI es disposa que n'hi hagi de dos tipus:

a) *Bonificacions obligatòries:*

- a. Bonificacions per als immobles que constitueixin l'objecte de l'activitat d'empreses d'urbanització, construcció i promoció immobiliària tant d'obra nova com rehabilitada i no formin part del seu immobilitzat comptable. Aquesta bonificació s'ha d'establir pel municipi entre el 50 i el 90 per cent de la quota íntegra i s'ha de sol·licitar. Si no es fixa percentatge s'aplica el màxim. El seu període de vigència va des del període següent a l'inici de les obres fins al posterior al seu acabament.
- b. Bonificació per a habitatges de protecció oficial i equivalents. Serà d'un 50 per cent de la seva quota íntegra per un període de tres anys. També es tracta d'una bonificació que s'ha de sol·licitar.
- c. Els béns immobles rústics de cooperatives agràries i d'explotació comunitària de la terra. El percentatge de bonificació és d'un 95 per cent de la quota.

b) *Bonificacions potestatives:*

- a. Els ajuntaments poden establir una bonificació del 50 per cent de la seva quota íntegra per als habitatges de protecció oficial, que s'aplicarà quan hagi acabat el termini de la bonificació obligatòria pel mateix concepte.
- b. Poden establir una bonificació de fins al 90 per cent per a aquells béns immobles urbans que, d'acord amb la legislació i el planejament urbanístic, corresponguin a assentaments de població singularitzats. Aquest fet es fonamenta en la seva vinculació a activitats pròpies del sector primari (agrícoles, forestals, ramaderes, etc.) i pel possible nivell

de serveis municipals inferior a l'existent en altres àrees.

- c. Poden establir bonificacions, d'acord amb la fórmula que estableix l'art. 74.2 de l'LHL, per al cas d'increments en els valors cadastrals produïts per procediments de valoració col·lectiva de caràcter general i d'àmbit municipal. Aquesta bonificació té un límit temporal de tres anys.
- d. S'ha establert també la possibilitat de preveure una bonificació de fins al 95 per cent per als immobles d'organismes públics de recerca i d'ensenyament universitari.
- e. Els ajuntaments poden establir una bonificació del 95 per cent a favor de bens immobles declarats expressa i individualment monument o jardí històric d'interès cultural afectes a explotació econòmica amb caràcter lucratiu.
- f. Els ajuntaments poden establir una bonificació del 95 per cent a bens immobles on es desenvolupin activitats d'especial interès o utilitat municipal (per exemple, de caràcter social, cultural, històric, foment de l'ocupació, etc.)
- g. Poden establir una bonificació de fins al 90 per cent de la quota íntegra per a béns immobles de característiques especials.
- h. Poden establir una bonificació de fins a un 90 per cent de la quota a favor de subjectes passius que tinguin la condició de ser titulars de família nombrosa.
- i. Poden establir una bonificació de fins a un 50 per cent de la quota íntegra per a béns immobles on s'instal·lin sistemes d'aprofitament tèrmic o elèctric d'energia solar.

S'ha de dir que, en tots aquests supòsits, així com per aspectes substantius i formals de les bonificacions obligatòries, es fa necessària una ordenança fiscal.

26. Com es gestiona l'IBI?

Arts. 76 i 77 LHL

Aquest tribut és un exemple de gestió compartida. En primer lloc, s'ha de diferenciar el que es refereix a la

determinació del valor cadastral que, com ja s'ha comentat, és competència de l'administració tributària de l'Estat, concretament de la Direcció General del Cadastre. Aquesta entitat és la competent per gestionar els possibles canvis o variacions en el valor cadastral.

L'ajuntament fa la gestió tributària, que comporta la liquidació i recaptació del tribut, a la qual cosa s'hi ha d'afegir la revisió dels actes administratius corresponents. Així mateix, haurà de fer totes les tasques relatives a la gestió de les diferents bonificacions establertes. L'impost es gestiona a partir de la informació continguda al padró cadastral i als documents expressius de variacions que elabora la Direcció General del Cadastre. Aquest document l'ha de fer cada municipi, conté la informació relativa als béns immobles i s'ha d'enviar als ajuntaments abans del primer dia de març de cada any.

Els ajuntaments hauran de notificar les liquidacions que hagin fet. Individualment, quan es tracta de nous valors o modificacions. Després, i si no hi ha canvis, ho hauran de fer col·lectivament.

27. Què grava l'impost sobre activitats econòmiques?

Arts. 78-81 LHL

Aquest impost té com a fonament la realització al territori nacional d'activitats empresarials, professionals o artístiques, siguin exercides a un local determinant o no i estiguin previstes o no en relacions d'activitats econòmiques que elabora l'Administració. La LHL ens dóna una definició d'activitat econòmica gravada. Estableix que una activitat s'exerceix amb caràcter empresarial, professional o artístic quan representa l'ordenació per compte propi de mitjans de producció i de recursos humans o de qualsevol de tots dos, amb la finalitat d'intervenir en la producció o distribució de béns o serveis. Exemple d'aquestes activitats serien les ramaderes independents, les mineres, les industrials, les comercials i les de serveis.

No en formen part quan les empreses venen part del seu patrimoni productiu, quan es venen produc-

tes que s'han rebut com a pagament, quan s'exposen articles amb la finalitat de decoració d'un establiment o, finalment, quan es tracta de venda al detall només un cop o de manera aïllada. En aquest grup també s'hi poden incloure determinades activitats del sector primari, com l'agrícola, la ramaderia dependent, les forestals o les pesqueres.

28. Qui ha de pagar l'impost sobre activitats econòmiques?

Art. 83 LHL

Són subjectes passius d'aquest tribut les persones físiques i jurídiques i les entitats de l'art. 35.4 LGT que realitzin activitats econòmiques que originen el fet imposable dins del territori nacional.

29. Quines exempcions té l'impost sobre activitats econòmiques?

Arts. 82 i 89 LHL

Les exempcions són diverses i s'han relacionat amb subjectes concrets com és el cas de:

- a) L'Estat, les comunitats autònomes i els ens locals i els seus ens autònoms.
- b) Els subjectes passius que comencen l'activitat durant els dos primers anys. Aquest supòsit no és aplicable als casos de canvis de titularitat o reestructuració empresarial.
- c) Se n'eximeixen els següents subjectes:
  - a. Persones físiques.
  - b. Subjectes passius de l'impost sobre societats, societats civils i entitats sense personalitat jurídica amb un import net de xifra de negocis inferior al milió d'euros. Els contribuents no residents a Espanya només en queden exempts si exerceixen la seva activitat a través d'establiment permanent en les mateixes condicions. L'import referit s'ha de calcular d'acord amb els criteris que estableix la pròpia LHL.
- d) Les entitats gestores de la Seguretat Social i les mutualitats de previsió social.

- e) Organismes públics de recerca i ensenyament en tots els seus graus. S'han d'incloure també els que hagin establert concert. Aquesta exempció no és automàtica i s'ha de sol·licitar a l'Ajuntament.
- f) Associacions i fundacions sense ànim de lucre i de discapacitats psíquics o físics, per l'activitat pedagògica que puguin realitzar. Aquesta exempció també s'ha de sol·licitar.
- g) Creu Roja Espanyola.
- h) Subjectes passius estrangers als quals s'apliquen tractats o convenis internacionals.

El període impositiu coincideix amb l'any natural, encara que es pot repartir trimestralment la quota. És a dir, en cas que l'alta o la baixa de l'activitat es facin en un trimestre concret, s'haurà de satisfer l'impost només pels trimestres durant els quals s'hagi realitzat efectivament l'activitat. El seu meritament és el primer dia del període impositiu excepte en el cas dels espectacles amb quotes per actuacions aïllades on el meritament és per cada una d'elles.

30. Com es determina la quota d'aquest impost? I el recàrrec provincial?

Arts. 84, 85 i 134 LHL

La quota a pagar per aquest tribut s'ha de determinar partint de les anomenades tarifes del tribut, a les quals, a més, s'hi han d'aplicar els coeficients i les bonificacions que, acordats pels ens locals, preveu la LHL. Les tarifes es basen en la regulació que recull el seu art. 85, que desenvolupa el Reial decret legislatiu 1175/1990, de 28 de setembre, pel qual s'aproven les tarifes i la instrucció de l'impost sobre activitats econòmiques. Les quotes poden ser modificades per la Llei de Pressupostos Generals de l'Estat.

En aquest text es fa una enumeració de les diferents activitats econòmiques que es consideren gravades. A cada una se li assigna un epígraf i unes característiques (potència elèctrica, treballadors, torns de feina, etc.), amb les quals es relaciona la quota que es coneix com "quota d'activitat". A la quota d'activitat s'hi ha de sumar, si escau, un altra quota que sorgeix

de tenir en compte les instal·lacions on es desenvolupa l'activitat i que es denomina "quota de superfície". La suma de totes dues quotes es coneix com "quota mínima municipal".

Les "quotes mínimes municipals" són l'element al qual s'ha d'aplicar l'anomenat "coeficient de ponderació", que es preveu a l'art. 86 de la LHL i que depèn del volum de negoci que pugui tenir el subjecte passiu. Finalment, al resultat cal aplicar-hi l'anomenat "coeficient de situació". Amb aquest element els ajuntaments poden establir un factor que ponderi la situació física del local del negoci dins del municipi. A través de l'ordenança fiscal, els ajuntaments podran categoritzar els carrers del municipi en fins a nou tipus i assignar, a cada un, un factor d'entre 0,4 i 3,8.

Sintetitzant l'exposat es podria construir la següent fórmula:

$$\text{Quota de tarifa} + \text{quota de superfície} = \text{quota mínima municipal} \times \text{coeficient de ponderació} \times \text{coeficient de situació} = \text{quota municipal de l'IAE.}$$

La quota de l'IAE es pot veure incrementada pel recàrrec provincial. Es tracta d'una quota afegida que és el resultat d'aplicar un recàrrec de fins a un 40 per cent que poden establir les diputacions provincials. El recàrrec s'ha d'exigir als mateixos subjectes passius i en els mateixos casos que regula la normativa del tribut i ha de recaure sobre les quotes municipals modificades pel coeficient de ponderació.

31. Què són les quotes nacionals, provincials i municipals?

Art. 85 LHL

Regles 10-13, Reial decret legislatiu 1175/1990, pel que s'aproven les tarifes i la instrucció del IAE

El pagament del tribut no és només a l'efecte de cobrir les despeses municipals, sinó que també implica l'autorització d'exercir l'activitat econòmica de què es tracti i s'hagi descrit a l'epígraf corresponent. El tribut també té en compte l'àmbit territorial on es

pot desenvolupar l'activitat econòmica. Basant-se en aquesta circumstància, es diferencia entre:

- *Quotes nacionals*: són satisfetes per aquells que desenvolupen la seva activitat econòmica en un àmbit nacional. Són gestionades per la delegació provincial de l'Agència Estatal de l'Administració Tributària que correspongui al domicili fiscal del contribuent i es distribueixen entre tots el municipis i diputacions provincials (per exemple l'activitat de prospecció de petroli té aquest tipus de quota).
- *Quotes provincials*: són satisfetes per aquells que desenvolupen la seva activitat econòmica en un àmbit provincial. Són gestionades per la delegació provincial de l'Agència Estatal de l'Administració Tributària que correspongui al domicili fiscal del contribuent i es distribueixen entre els municipis de la província (per exemple l'activitat de prospecció de gas natural té aquest tipus de quota).
- *Quotes municipals*: són satisfetes per aquells que desenvolupen la seva activitat econòmica al territori municipal. Són de gestió compartida entre l'Estat i els ajuntaments.

S'ha de dir que el Reial decret legislatiu 1175/1990 preveu per a quines activitats el contribuent ha d'escollir entre les quotes anteriors. Així mateix, s'ha de considerar el fet que les quotes nacional i provincial s'han de calcular amb el coeficient de ponderació de rendiments i no amb el coeficient de situació. L'últim només influeix, perquè el poden establir els ajuntaments amb l'ordenança fiscal, a les quotes municipals.

32. Quins elements del tribut pot establir l'ajuntament?

Arts. 87 i 88 LHL

A diferència del que succeeix amb l'IBI, en aquest cas l'ens local no pot establir cap tipus impositiu, ja que la quota municipal i els criteris per determinar-la ja vénen marcats per la llei. En tot cas el legislador permet que els ens regulin amb ordenances fiscals els coeficients de situació i les bonificacions.

33. Quines bonificacions es poden establir?

Art. 88 LHL

Per aquest tribut hi ha bonificacions de dos tipus:

a) *Obligatòries d'aplicació automàtica:*

1. Les aplicables a les cooperatives, així com a les seves unions, federacions i confederacions i a les societats agràries de transformació d'acord amb la Llei 20/1990, de 19 de desembre, sobre el règim fiscal de les cooperatives. Aquesta bonificació representa una disminució d'un 95 per cent tan de la quota com del recàrrec per a les cooperatives protegides, les cooperatives de segon grau i les ja enumerades.
2. Bonificació del 50 per cent per a aquells que iniciïn qualsevol tipus d'activitat professional, durant els cinc anys d'activitat següents als dos anys d'exempció.
3. Les bonificacions que es puguin preveure a altres lleis.

b) *Les que poden establir i regular els municipis:*

1. Bonificació de fins a un 50 per cent, per a aquells que iniciïn l'exercici d'activitats empresarials i tributin per quota municipal per un període de cinc anys a comptar des del segon any d'exempció.
2. Bonificació de fins al 50 per cent per creació de llocs de treball, per als subjectes passius que hagin incrementat la seva plantilla de treballadors amb contracte indefinit.
3. Bonificació de fins al 50 per cent de la quota per a aquells subjectes passius que ajustin la seva actuació a conductes de preservació del medi ambient i d'estalvi energètic.
4. Bonificació de fins a un 50 per cent per als subjectes passius que tinguin una renda neta per l'activitat econòmica negativa o inferior a la quantitat que determini l'ordenança fiscal. Aquesta norma podrà fixar diferents percentatges i límits en funció de l'activitat econòmica realitzada.

5. Bonificació de fins el 95 per cent de la quota per subjectes passius que tributin per quota municipal i desenvolupin activitats d'especial interès o utilitat municipal.
6. Bonificació de fins el 50 per cent de la quota corresponent per subjectes passius que tributin per quota municipal i hagin instal·lat punts de recàrrega per a vehicles elèctrics en els locals afectes a l'activitat econòmica. Les instal·lacions han de estar homologades per l'autoritat competent.

34. Qui fa i què és la matrícula del tribut?

Arts. 90 i 91 LHL

La competència de gestió de l'IAE és, de manera semblant al que passa amb l'IBI, compartida entre l'Estat i l'ajuntament mateix. L'administració tributària de l'Estat ha de formalitzar anualment l'anomenada matrícula del tribut referida a cada terme municipal. En aquest document de caràcter públic hi ha de constar les activitats econòmiques, els subjectes passius, les quotes mínimes i, si escau, el recàrrec provincial. La informació per a la confecció d'aquest document prové de l'obligació dels subjectes passius de presentar declaracions censals d'alta i de baixa de l'activitat. L'Estat també es reserva la tasca de qualificació de les activitats econòmiques, l'assignació de quotes i, en general, la gestió del cens del tribut. També la tasca d'inspecció tributària sens perjudici de delegació als ens locals.

35. Com es recapta el tribut?

Art. 91.2 LHL

Una vegada s'ha confeccionat la matrícula, les tasques de liquidació i recaptació del tribut les ha de fer l'ajuntament. Aquest ens també s'encarrega de la recaptació del recàrrec provincial, així com dels tràmits administratius necessaris per a la concessió de bonificacions.

36. Què grava l'impost sobre vehicles de tracció mecànica?

Arts. 92, 93 i 96 LHL

Es tracta d'un altre impost obligatori de la hisenda local, que grava la titularitat de vehicles de tracció mecànica, aptes per circular per les vies públiques. Aquests vehicles són els matriculats als registres públics corresponents (els de Trànsit), inclosos els vehicles amb matrícula turística o permisos temporals. No es poden incloure entre els vehicles gravats aquells que han estat donats de baixa als registres i són autoritzats a circular excepcionalment amb motiu d'exhibicions o carreres. Tampoc els remolcs i els semiremolcs arrossegats per vehicles de tracció mecànica, sempre que no superin els 750 Kg de càrrega útil.

Les exempcions establertes són de dos tipus:

- *Exempcions automàtiques*: els vehicles oficials de l'Estat, de les comunitats autònomes i de les entitats locals afectats a la seguretat ciutadana o la defensa nacional. També hi figuren els vehicles de representacions d'altres estats i organismes internacionals (diplomàtiques, consulars, etc.), a condició de reciprocitat; els vehicles que hagin estat reconeguts per tractats internacionals, ambulàncies i vehicles sanitaris i els vehicles del transport públic urbà més grans de nou places.
- *Exempcions prèvia sol·licitud*: vehicles per a discapacitats i vehicles de caràcter agrícola que disposin de la cartilla d'inspecció agrària.

L'obligació tributària neix el primer dia de cada any i el seu període impositiu és l'any natural. No obstant això, és possible el prorrateig trimestral d'aquest període en els casos d'adquisició o de baixa del vehicle. Aquesta idea és extensible als casos de baixa temporal motivats pel robatori del vehicle.

37. A qui grava l'impost sobre vehicles de tracció mecànica?

Art. 94 LHL

Els subjectes passius d'aquest tribut a títol de contribuents són tots aquells que puguin ser titulars d'un

vehicle (persones físiques, jurídiques i ens de l'art. 35.4 LGT). Aquesta qüestió administrativa es constata mitjançant la persona que figura en el permís de circulació del vehicle.

38. Com se'n determina la quota?

Art. 95 LHL

La LHL assigna diferents quanties depenent de les característiques dels vehicles. El quadre previst a la llei pot ser modificat per la Llei de pressupostos de l'Estat. La quota tributària depèn, fonamentalment, de l'anomenat "factor tributari" que consisteix en: pel que fa als vehicles, en els cavalls fiscals; en el cas dels autobusos, en el nombre de places; quant als camions, en els kilograms de càrrega; per als tractors, en els cavalls fiscals; en el cas dels remolcs i els semiremolcs, en els kilograms de càrrega; i pel que fa a les motocicletes, en els centímetres cúbics.

39. Pot l'ajuntament regular la quota?

Art. 95.4 LHL

En relació amb aquest element quantitatiu, la llei estableix que els ajuntaments poden incrementar les quotes establertes aplicant-hi un coeficient no superior a 2. Aquest coeficient es pot establir per a cada una de les classes de vehicles i dins de cada classe diferent per a cada tipus de vehicle.

40. Quines bonificacions hi ha?

Art. 95.6 LHL

Les ordenances fiscals poden regular, sobre la quota de l'impost, incrementada si escau, les següents bonificacions:

- a) De fins al 75 per cent en funció del tipus de carburant que pugui consumir el vehicle i del seu efecte sobre el medi ambient.
- b) De fins al 75 per cent en funció de les característiques del vehicle i el seu motor i de la seva incidència en el medi ambient.

- c) De fins al 100 per cent en el cas de vehicles històrics o que tinguin una antiguitat mínima de vint-i-cinc anys.

41. Com es gestiona el tribut?

Art. 97 LHL

Les tasques de gestió, liquidació i recaptació, així com la revisió dels actes administratius, corresponen a l'ajuntament on consti el domicili del permís de circulació del vehicle. La Prefectura de Trànsit té l'obligació d'exigir la prova de pagament del tribut per matricular-lo, atorgar el certificat d'aptitud per circular i anotar possibles canvis en la situació del vehicle.

42. Què grava l'impost sobre construccions, instal·lacions i obres?

Art. 100 LHL

Aquest tribut és de caràcter optatiu quant al seu establiment pels ajuntaments. L'impost té l'objecte de gravar la realització al terme municipal de qualsevol tipus de construcció, instal·lació i obra que necessiti una llicència d'obres o urbanística, s'exigeixi la presentació de declaració responsable o comunicació prèvia. El tribut es recaptarà s'hagi obtingut o no l'esmentada llicència, sempre que la seva expedició o l'activitat de control corresponguin a l'ajuntament que fa la imposició.

Es preveu l'exempció de qualsevol construcció, instal·lació i obra de la que sigui titular l'Estat, les comunitats autònomes o les entitats locals que estigui destinada a carreteres, ferrocarrils, ports, aeroports, obres hidràuliques o sanejament de poblacions i de les seves aigües residuals. En aquest cas és indiferent que la gestió sigui feta per organismes autònoms i que siguin obres d'inversió nova o conservació.

L'impost té un caràcter instantani, ja que es merita en el moment en què s'inicia la construcció, instal·lació o obra. Cal tenir en compte que fixar el naixement d'aquesta obligació en el moment d'inici implica que encara no es coneixen els elements necessaris per quantificar el tribut. Per aquest motiu, com es

veurà després, es fa una liquidació de caire provisional i, quan finalitza el procés de construcció, una altra de caire definitiu.

43. A qui grava l'impost sobre construccions, instal·lacions i obres?

Art. 101 LHL

El subjecte passiu o obligat ha de ser tota persona física o jurídica o tot ens amb subjectivitat tributària (art. 35.4 LGT) que sigui titular de l'acció de construcció que s'estigui realitzant. A aquest efecte es considera que qui cobreix les despeses de l'obra és el titular.

La llei preveu la figura del substitut. Es tracta d'un subjecte que haurà de satisfer el deute tributari en lloc del contribuent, en aquest cas el titular de l'obra. S'identifiquen en aquesta posició aquells que sol·licitin les corresponents llicències, declaracions responsables o comunicacions prèvies o realitzin les construccions, instal·lacions o obres quan no ho faci el titular. Aquest substitut pot exigir al contribuent la quota tributària que ha satisfet.

44. Com se'n determina la quota?

Art. 102 LHL

L'impost es quantifica aplicant un tipus impositiu a una base imposable. Aquest element està constituït pel 'cost real i efectiu' de la construcció, instal·lació i obra i per aquest concepte s'entén el cost d'execució material. El tipus de gravamen l'estableix cada ajuntament, sense que pugui excedir el 4 per cent. De l'aplicació del tipus i la base se n'obté la quota íntegra.

45. Es poden fixar bonificacions?

Art. 103.2 LHL

Els ajuntaments poden establir les bonificacions previstes a la LHL. Les següents bonificacions poden ser establertes per l'ordenança fiscal i aplicades successivament si n'hi ha diverses de previstes i la norma municipal en permet gaudir simultàniament. Aquesta

norma haurà de fixar les condicions necessàries per fer efectiva la bonificació.

- a) De fins al 95 per cent per a construccions que siguin declarades d'especial interès o utilitat municipal. L'ha de sol·licitar el subjecte i la concedeix el ple de la corporació.
- b) De fins al 95 per cent per a construccions, instal·lacions o obres que incorporin sistemes d'aprofitament tèrmic o solar.
- c) De fins al 50 per cent per a construccions vinculades a plans de foment de les inversions privades en infraestructures.
- d) De fins al 50 per cent a favor de les construccions relacionades amb els habitatges de protecció oficial.
- e) De fins al 90 per cent a favor de construccions que afavoreixin les condicions d'accés i habitabilitat dels discapacitats.
- f) D'altres establertes a lleis específiques.

46. Com es gestiona el tribut?

Art. 103.1 LHL

La gestió d'aquest tribut no és compartida, sinó que l'ha de fer l'ajuntament impositor mateix. Aquesta gestió es basa en una liquidació de caire provisional i una liquidació definitiva. La primera es fa tenint en compte una quantitat estimada, com pot ser la consignada al pressupost del projecte visat pel col·legi oficial, que presenten els interessats amb l'objecte d'obtenir la llicència, o bé la quantitat que resulti d'aplicar índexs o mòduls establerts a l'ordenança fiscal d'establiment. Aquesta liquidació acompanya a la concessió de llicència o la presentació de declaració responsable o comunicació prèvia.

La segona liquidació s'haurà de practicar quan s'hagi finalitzat la construcció, instal·lació o obra i s'hagi comprovat administrativament el cost real i efectiu, que és la base imposable del tribut. En cas que s'hagi realitzat un ingrés provisional insuficient, és exigible la part no satisfeta. Si s'ha fet un ingrés superior, se n'haurà de retornar l'excés.

La liquidació provisional pot esdevenir definitiva si passa el període de prescripció. La Llei general tributària estableix un període de quatre anys. Passat aquest període, l'ajuntament no podrà realitzar la comprovació necessària per fer la liquidació definitiva.

47. Què grava l'impost sobre l'increment dels terrenys de naturalesa urbana i quan es merita?

Arts. 104-106 i 109 LHL

El fet imposable de l'impost implica gravar l'increment del valor que experimenten els terrenys de naturalesa urbana com a conseqüència d'una transmissió per qualsevol títol de la propietat dels terrenys. Així mateix, es grava la constitució o transmissió de qualsevol dret real que limiti la propietat sobre els terrenys referits com, per exemple, l'usdefruit o els censos. També han de quedar gravats els terrenys que es puguin considerar de característiques especials. En conseqüència, els increments que es produeixen en la transmissió dels terrenys de naturalesa rústica no seran gravats. Les diferents categories esmentades han de correspondre's amb el que se n'hagi establert a l'IBI en el cadastre.

No estan subjectes al tribut les aportacions de béns d'aquest tipus que es realitzin pels cònjuges a la societat conjugal, adjudicacions que es facin al seu favor o en pagament d'aquestes i transmissions que es facin entre cònjuges en pagament d'havers comuns. Tampoc hi són subjectes les transmissions entre cònjuges o a favor dels fills com a conseqüència del compliment de sentència en casos de nul·litat, separació o divorci matrimonial, independentment del règim econòmic matrimonial. Igual tractament tenen les transmissions a títol lucratiu a filles, fills, menors o persones amb diversitat funcional amb assistència a la seva capacitat jurídica causades arran de la mort de dones com conseqüència de violència contra la dona en els termes establerts per l'ordenament jurídic. En aquesta línia de no subjecció estan diferents transmissions conseqüència de les activitats de la Societat

de Gestió d'Actius Procedents de la Reestructuració Bancària SA (SAREB) o del Fons de Reestructuració Ordenada Bancària (FROB).

El llistat de casos que la llei estima de no subjecció es tanca amb el supòsit en que no s'hagi produït increment de valor en la transmissió del terreny de natura urbana. En aquest cas, la LHL estableix algunes pautes per delimitar el supòsit:

- a) La manca d'increment es determina per la diferència negativa entre els valors del terreny en el moment de la transmissió i de l'adquisició.
- b) Els valors depenen de l'activitat probatòria que ha de desenvolupar l'interessat.
- c) Els valors es proven aportant documents de l'operació de transmissió o es poden utilitzar els comprovats per l'Administració tributaria
- d) En cas de que el immoble sigui sòl i construcció, s'ha d'extreure el valor del primer dels valors d'adquisició i transmissió en una proporció igual que la por tenir respecte amb el valor cadastral del bé.
- e) Si la transmissió és lucrativa, es prenen com valors de declarats en relació amb l'Impost sobre Successions i Donacions.

També es preveuen supòsits d'exempció de gravar l'increment de valor quan es manifesta amb:

- a) La constitució i transmissió de drets de servitud.
- b) La transmissió de béns que es trobin dins del perímetre delimitat com a conjunt històric-artístic o hagin estat declarats d'interès cultural si els propietaris o titulars de drets reals acrediten que han realitzat al seu càrrec obres de conservació, millora o rehabilitació als esmentats immobles.
- c) La transmissió realitzada per persona física amb ocasió de la dació en pagament de la venda habitual per la cancel·lació de crèdits garantits amb hipoteca que recaigui sobre aquesta.

Com exempcions subjectives hi ha els casos següents:

- a) L'Estat, les comunitats autònomes i les entitats locals a les quals pertany el municipi, així com

els organismes autònoms de l'Estat i les entitats de dret públic de caràcter anàleg pertanyents a les comunitats autònomes i als ens locals.

- b) El municipi de la imposició i les entitats locals integrades o a les quals s'integri l'esmentat municipi, així com les seves respectives entitats de dret públic de caràcter semblant a les de l'Estat.
- c) Les institucions que tinguin la qualificació de benèfiques o de benèfiques-docents.
- d) Les entitats gestores de la Seguretat Social i les mutualitats de previsió social.
- e) Els titulars de concessions administratives reversibles respecte dels terrenys que hi són afectes.
- f) La Creu Roja Espanyola.
- g) Les persones o entitats a favor de les quals s'hagi reconegut l'exempció en tractats o convenis internacionals.

L'impost és de caràcter instantani. No necessita un període impositiu. En aquest punt s'han de diferenciar dues possibilitats:

- a) Quan la transmissió és *inter vivos* o *mortis causa*, sigui onerosament o lucrativa, el meritament es dóna a la data de transmissió.
- b) Quan es constitueix o es transmet qualsevol dret real limitador de domini, a la data en què es faci la constitució o la transmissió.

La llei recull supòsits en què el meritament del tribut pot resultar afectat per diferents fets que afectin el negoci jurídic que té com a conseqüència la transmissió (nul·litat, rescissió o resolució del contracte, resolució del contracte per mutu acord o efectivitat de condicions resolutòries o suspensives). En aquest casos cal ajustar-se al que disposa l'art. 109 de la LHL.

48. A qui grava l'impost sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana?

Art. 106 LHL

Els subjectes que han de satisfer el tribut a títol de contribuent, en cas de transmissions oneroses, són les persones o entitats amb subjectivitat tributària

(persones físiques, persones jurídiques i ens sense personalitat jurídica de l'art. 35.4 LGT) que puguin transmetre els béns o els drets limitadors de la propietat. En cas d'operacions lucratives, el contribuent ha de ser l'adquirent. En el supòsit que la transmissió la pugui fer un no resident a Espanya, té la condició de substitut i, per això, ha de satisfer el tribut l'adquirent dels béns o drets sens perjudici que després pugui recuperar del contribuent la quantitat satisfeta.

49. Com se'n determina la quota?

Arts. 107 i 108 LHL

Aquest tribut és de caràcter variable. S'han de tenir en compte factors com la base imposable i el tipus impositiu per determinar la quota tributària. La base imposable, està formada per l'increment de valor dels terrenys en el moment de meritament i al llarg d'un període màxim de 20 anys. Per determinar-ho, la llei estableix un mètode general de caràcter objectiu basat en el valor cadastral del bé immoble que s'està transmetent o, en els especificats per la LHL per casos especials. Aquest valor s'ha de multiplicar per un percentatge resultant d'operar amb dos factors. D'una banda, els anys en què es produeix l'increment de patrimoni i, de l'altra, uns coeficients que varien en funció dels anys i que determina l'ajuntament dins dels límits que la llei estableix. Aquests coeficients es poden modificar per llei de pressupostos estatal.

Junt a aquest règim, s'estableix un altre especial d'estimació directa de la base imposable previst pel cas en que el contribuent justifiqui que l'increment de valor real és inferior al que resulta aplicant pel mètode anterior. En aquest cas, la base imposable serà l'import que pugui sorgir de la diferència entre valors de transmissió i adquisició convenientment provats pel subjecte gravat.

Una vegada obtinguda la base imposable s'ha d'aplicar el tipus impositiu que pot ser, com a màxim, d'un 30 per cent. Aquesta operació té com a resultat la quota íntegra que es converteix en líquida si les ordenances preveuen bonificacions:

- De fins a un 95 per cent per transmissions de propietat o constitució i transmissió drets reals de gaudi limitatius de domini realitzades a títol lucratiu i *mortis causa* a favor de descendents, adoptats, cònjuges, ascendents o adoptants.
- De fins a un 95 per cent per transmissió de terrenys o transmissió i constitució de drets reals de gaudi limitatius de domini sobre els que es facin activitats econòmiques o d'altre tipus d'interès pel municipi.

Aquest procés de càlcul es pot resumir en la següent fórmula:

$$\text{Base imposable} \times \text{tipus impositiu} = \text{quota íntegra} - \text{bonificació} = \text{quota líquida}$$

$$\text{Base imposable} = \text{valor previst a la llei} \times \%$$

o

Base imposable = valor justificat pel contribuent en cas de ser inferior al resultat d'aplicar la fórmula general.

$$\% = \text{nombre d'anys} \times \% \text{ establert a l'ordenança}$$

S'ha de destacar que el nombre d'anys pel càlcul del període s'han de comptar (amb un màxim de 20) des de que es va produir l'anterior meritament del tribut, recordant que els supòsits de no subjecció no produeixen, excepte que la llei previngui un altra cosa, la meritació del tribut.

En síntesi, el legislador ha dissenyat, amb caràcter general, un sistema d'estimació objectiva de la base. Ara bé, pels casos on no es produeix increment ha previst la no subjecció i pels casos on l'increment real és inferior a l'objectiu es permet, prèvia justificació pel contribuent, la liquidació del tribut conforme a aquell valor real.

50. Com es gestiona el tribut?

Art. 110 LHL

L'impost el gestiona de l'ajuntament, que pot disposar que el càlcul sigui fet pels mateixos administrats mit-

jançant una autoliquidació. A més, existeix l'obligació de determinades persones de facilitar informació a l'ajuntament, com pot ser el cas dels notaris.

Els ciutadans han de presentar els documents necessaris en un període de trenta dies hàbils en el cas d'actes *inter vivos* i de sis mesos prorrogables a un any si es tracta d'actes *mortis causa*.

51. Què és l'impost municipal sobre despeses sumptuàries?

Disposició transitòria sisena LHL

Es tracta d'un tribut de caràcter voluntari que grava l'aprofitament de les àrees privades de caça i pesca, qualsevol que en sigui la forma d'explotació. El tribut es merita el 31 de desembre de cada any i els que han de satisfer-lo són els titulars d'aquest aprofitament. La seva base imposable és l'anomenat valor d'aprofitament cinegètic o piscícola que determina l'administració de l'Estat o de la comunitat autònoma amb competències en la matèria. El tipus de gravamen és d'un 20 per cent i és un tribut gestionat per l'ajuntament.

52. Com es pot establir una taxa? Qui i quan l'ha de satisfer?

Arts. 20, 23 i 26 LHL

Anteriorment, ja s'ha definit què és una taxa. Pot constituir un dels recursos tributaris locals tal com es preveu a la llei. Mitjançant una ordenança fiscal que reguli els aspectes fonamentals del tribut i sempre dins de la LHL, la corporació local pot fer servir aquesta figura com a font d'ingressos. Les diputacions provincials o les entitats supramunicipals també poden establir i exigir aquest tribut.

Hauran de satisfer aquest tribut tots els administrats —persones físiques o jurídiques i entitats— sobre els quals s'estableixi que:

- a) Gaudeixen, utilitzen o aprofiten especialment el domini públic local en benefici particular.

- b) Sol·liciten o resulten beneficiats o afectats pels serveis o les activitats locals que prestin o realitzin les entitats locals.

També es preveu que hi hagi substituïts dels contribuents. La llei estableix que es pot exigir el tribut a subjectes diferents del que rep el servei o s'aprofita del domini públic quan hi ha alguna relació entre ells i en els supòsits que estableix la norma. Per exemple, els propietaris d'habitatges o locals poden fer repercutir les taxes als seus llogaters, que a efectes del tribut esdevenen els substituïts dels propietaris davant de l'ajuntament.

Aquest tribut es meritirà segons el que disposi l'ordenança fiscal. En aquest sentit, pot seguir les pautes següents:

- a) Quan s'iniciï l'ús privatiu o l'aprofitament especial o quan es produeixi la prestació del servei o la realització de l'activitat.
- b) Quan es presenti la sol·licitud que inicia l'actuació o l'expedient.
- c) Cada 1 de gener si es tracta d'una taxa de cobrament periòdic.

S'ha d'assenyalar que aquest tribut no exclou que puguin ser exigibles altres figures, com és el cas de les contribucions especials per establiment o ampliació dels serveis públics.

53. Per a quines prestacions municipals s'ha d'establir una taxa?, és l'única prestació exigible?

Arts. 20 i 21 LHL

La llei estableix una llarga llista d'actuacions municipals per a les quals un municipi pot exigir aquest tribut. Es poden fer dos grans grups. D'una banda, les activitats que comporten la utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic, com pot ser la construcció en terrenys d'ús públic de pous, la instal·lació de quioscos a la via pública o la coneguda com aparcament en una "zona blava". De l'altra, es fa una llista de possibles serveis pels quals es pot recaptar aquest tribut. Seria el cas de l'expedició de documents per la corporació municipal, de les llicències,

de les visites a museus o, encara que sigui potestatiu, per la celebració de matrimonis en forma civil.

No es podran cobrar taxes per serveis públics com l'enllumenat públic, l'abastament d'aigua, la protecció civil, etc., ja que es tracta de serveis obligatoris (art. 21 LHL) i considerats supòsits de no subjecció. La llei també disposa que l'Estat, les comunitats autònomes i els ens locals són exempts de pagament per la utilització privativa o aprofitament especial del domini públic, pels aprofitaments propis dels serveis públics de comunicacions quan s'exploten directament i per tots aquells afectats a la seguretat ciutadana o la defensa nacional.

S'ha de destacar que la taxa és exigible en el supòsit de que els serveis provinguin directament de l'administració local. En cas que es realitzin directament, però mitjançant una personificació privada (es constitueix una persona jurídica) o mitjançant una gestió indirecta (es fa una concessió a tercers), estaríem davant d'una prestació patrimonial de caràcter públic, però sense natura tributària. En altres paraules, no seria aplicable el règim jurídic de la taxa a la prestació patrimonial obtinguda com conseqüència de proporcionar un servei públic.

Aquesta prestació patrimonial de caràcter públic no tributari és una contraprestació exigible quan es gestiona el servei públic d'una forma directa mitjançant personificació privada o indirectament. Tot i això, s'haurà de regular mitjançant la corresponent ordenança municipal (art. 20.6 LHL).

54. Quin import ha de tenir la taxa?

Art. 24 LHL

La quota que s'ha de satisfer en concepte de taxa depèn del tipus d'actuació administrativa que l'estigui motivant. En el supòsit que es tracti de la utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic local s'ha d'estimar el valor de mercat que pot tenir la utilitat derivada de l'ús del domini públic. Si es tracta d'un servei o la realització d'una activitat, no podrà excedir en el seu conjunt del cost real o previsible del servei o activitat de què es tracti o, altrament, del valor de la prestació rebuda. En ambdós casos, l'import

pot ser el resultat d'establir una quota fixa, establir una tarifa o de l'aplicació de tots dos mètodes i poden establir-se també mesures que permetin considerar la capacitat econòmica dels obligats.

A més d'aquest sistema genèric de determinació, la llei preveu sistemes més concrets o específics. És el cas, per exemple, de les empreses que exploten serveis de subministrament (electricitat, aigua, comunicacions, etc.) i utilitzen el sòl, el subsòl o el vol. En aquests casos, la quantitat pot ser de l'1,5 per cent dels ingressos bruts procedents de la facturació que s'obtingui per prestar al municipi els serveis en qüestió. També es regulen casos especials com concessions administratives sobre el domini públic que suposen que la taxa es determini mitjançant el valor econòmic de la proposició.

Es pot establir una bonificació del 95% de la quota pel cas de les taxes que graven la recollida de residus sòlids urbans. Concretament, per empreses de distribució alimentària o restauració que col·laborin amb entitats d'economia social sense ànim de lucre amb la finalitat de reduir els residus alimentaris. Els requisits per verificar el funcionament de la col·laboració i els aspectes substantius del benefici fiscal s'han de regular per ordenança fiscal.

55. Què és l'informe tecnicoeconòmic de la taxa?

Art. 25 LHL

L'acord de l'ens per l'establiment de la taxa (no per la seva revalorització, actualització o disminució per reducció no substancial del cost del servei) ha d'adoptar-se seguint informes tecnicoeconòmics. Aquests documents exposen l'avaluació a valor de mercat o el cost del servei que ha de cobrir la taxa que es vol establir. S'han d'incorporar a l'expedient per l'adopció del corresponent acord.

56. Com es gestiona el tribut?

Art. 27 LHL

La gestió s'ha de fer per a cada ens que estableix la norma bé per liquidació, prèvia declaració del contri-

buent, bé per autoliquidació. Per a aquesta finalitat, les entitats locals poden establir convenis de col·laboració amb entitats, institucions i organitzacions representatives de subjectes passius de les taxes per simplificar les tasques de liquidació i recaptació.

57. Com es pot establir una contribució especial? Qui l'ha de satisfer?

Arts. 28-30 i 34 LHL

Aquest tribut s'ha d'establir mitjançant una ordenança fiscal reguladora dels elements fonamentals i sempre dins del que estableix la llei. Serà el sistema de finançament no ordinari d'obres públiques o d'ampliació de serveis públics de caràcter local. La mateixa llei defineix què s'ha d'entendre per obres i serveis locals:

- a) Les i els que es puguin realitzar dins de les competències pròpies per complir amb els fins atribuïts per la llei. No s'hi poden incloure les actuacions relacionables amb béns patrimonials de l'entitat sobre els quals actuï com propietària. Les actuacions poden ser realitzades per la corporació o també per organismes autònoms o societats mercantils participades íntegrament per l'entitat local, concessionaris amb aportacions de l'entitat o associacions de contribuents.
- b) Les i els que realitzin per atribució o delegació d'altres entitats o els assumits per disposició legal.
- c) Les i els que realitzin altres entitats públiques o els seus concessionaris amb aportacions de l'entitat local.

L'establiment d'aquest tribut ve motivat per la realització per la corporació local de l'obra o servei de què es tracti. Al mateix temps, la llei obliga que la recaptació sigui destinada a cobrir les despeses d'aquesta obra o aquest servei.

Com que es tracta, doncs, d'un tribut afectat a una actuació administrativa concreta, la llei indica que el seu establiment necessita un acord previ d'imposició per a cada cas concret. L'acord d'ordenació és inex-

cusable i ha de contenir el cost de l'actuació administrativa, els contribuents i els criteris de repartiment. A aquests efectes, podrà remetre's a l'ordenança general de contribucions especials si hagués estat establerta per l'ajuntament.

Els subjectes que han de cobrir la despesa són persones físiques o jurídiques o entitats amb capacitat tributària de l'art. 35.4 LGT especialment beneficiades per la realització de les obres o l'establiment o ampliació dels serveis locals que originin l'obligació de contribuir. Com exemple, es poden esmentar els propietaris de béns immobles, les persones o entitats titulars d'explotacions empresarials que es puguin beneficiar per l'actuació pública, etc.

58. Quin import ha de tenir la contribució especial?

Arts. 31 i 32 LHL

Aquest tribut té un sistema de determinació de quantia de "quota". S'ha de determinar la despesa que implica l'actuació administrativa. La llei estableix que, mitjançant aquest recurs, es pot finançar fins al 90 per cent del cost de l'actuació administrativa. Una vegada determinat l'import que s'ha de cobrir, se'n procedeix a la distribució entre els subjectes que es consideren especialment beneficiats per l'actuació pública.

59. Quins criteris de distribució de la quota es poden utilitzar?

Art. 32 LHL

Els criteris de distribució en quotes de la quantitat que implica la base imposable s'han de regular tenint en compte la classe i naturalesa de les obres i serveis. No es tracta d'una regulació oberta sinó que el legislador estableix unes regles. Per exemple, considera que un mòdul de repartiment pot consistir en els metres lineals de façana dels immobles, la seva superfície, el seu volum edificable i el seu valor cadastral. Si es tracta de millorar el servei d'extinció d'incendis, es poden tenir en compte les primes que del municipi reben les entitats o societats que puguin cobrir el risc.

60. Es pot exigir la contribució especial abans de la prestació del servei públic o només en el moment de realitzar la prestació?

Art. 33 LHL

Les contribucions especials es meriten en el moment en què les obres s'hagin executat o el servei hagi començat a prestar-se. Ara bé, es pot aprovar l'acord concret d'imposició i ordenació del tribut exigint una bestreta per començar les actuacions en funció de l'import del cost previst per l'any següent. Una vegada hagin acabat les obres o hagi començat el servei s'hauran de fer liquidacions definitives compensant les bestretes que s'hagin fet.

61. Com es gestiona el tribut?

Art. 34.3 LHL

Art. 35 LHL

Seguint el que disposa la norma, la gestió s'ha de fer mitjançant la notificació als contribuents de les respectives liquidacions per la corporació local que executi les obres o estableixi o amplii el servei en qüestió. Havent-hi participació econòmica d'un altre ens en l'actuació pública, continuarà gestionant el tribut qui efectivament i directament faci l'actuació administrativa.

62. Es poden revisar els actes administratius tributaris locals?

Art. 14 LHL

Els actes administratius-tributaris locals es poden revisar o bé d'ofici o bé a instància de part. En el primer cas, la corporació local mateixa porta a terme la revisió de l'acte per solucionar els defectes que, des d'un punt de vista jurídic, pot tenir. Així mateix, procedeix a aquesta revisió quan es tracti de realitzar la devolució d'ingressos indeguts o la rectificació d'errors materials. La revisió de l'acte no es podrà produir quan hagi sentència ferma.

Per instància de part, els actes són revisables mitjançant l'anomenat recurs de reposició, que és previ

al contenciós-administratiu i serà resolt per l'òrgan de l'entitat que hagi dictat l'acte administratiu impugnat. Per aquest recurs es poden revisar tots els actes dictats per les entitats locals relacionats amb la gestió que fan dels seus recursos (tributaris o de dret públic). L'administrat té un mes per interposar-lo des del dia següent de la notificació de l'acte de què es tracti. L'ha de resoldre el mateix òrgan que va dictar l'acte objecte de revisió i, per fer-ho, també compta amb un termini d'un mes. Si no resol en termini, s'ha d'entendre el recurs com desestimat. Després d'aquest recurs la llei no en preveu un altre, sinó que l'administrat haurà d'interposar, si ho decideix, un recurs contenciós-administratiu.

L'art. 137 LBRL permet que els municipis enumerats al seu art. 121 (p. ex. els que superen els 250.000 habitants o són capital de província amb més de 175.000 habitants) creïn un òrgan municipal especialitzat en la revisió tributària, de caràcter col·legiat i que funcioni com un tribunal economicoadministratiu. En aquest cas, el particular pot escollir, en el mes que té per recórrer, entre el recurs de reposició ja explicat i el recurs davant de l'òrgan col·legiat. Ara bé, si presenta el primer, abans d'anar al contenciós-administratiu, haurà de presentar el seu cas a l'òrgan col·legiat.

63. Quan s'han de satisfer les obligacions tributàries?

Art 12 LHL

Art. 62 LGT

La recaptació de les diferents obligacions tributàries es farà d'acord a com s'hagi establert a les ordenances fiscals que, en tot cas, hauran de seguir i desenvolupar la legislació general que hi hagi sobre aquesta qüestió. Seguint-la, s'ha de diferenciar entre dos períodes de pagament: el període voluntari d'ingrés i el període executiu.

Durant el període voluntari, el ciutadà que satisfà l'import complet del tribut serà alliberat del deute tributari sense cap altra conseqüència. Si el satisfà fora d'aquest període ja es meriten altres conceptes

com poden ser els interessos de demora o els recàrrecs executius.

64. Com es pot aplicar el procediment de constrenyiment?

Art. 12.1 LHL

Arts. 163 i seq. LGT

Durant el període executiu i sempre que el deute tributari hagi estat quantificat o liquidat, sigui exigible i el període per fer-ho hagi vençut, la corporació local pot fer servir l'anomenat procediment de constrenyiment. Es tracta d'un procediment administratiu executiu pel qual l'Administració pot obtenir, sense recórrer als tribunals, determinats drets de crèdit com són els tributaris.

Aquest procediment comença amb l'anomenada providència de constrenyiment, que posa en coneixement de l'administrat el començament del procés, recarrega amb un 10 per cent el deute tributari i obre un nou període de pagament. Si en el nou període no es paga, el recàrrec és del 20 per cent i s'obre la possibilitat de l'embargament de béns.

65. Pot sancionar la corporació local per incompliment de l'obligació tributària?

Art. 11 LHL

Les corporacions locals poden exercir la potestat sancionadora en matèria de tributs. Per a fer-ho hauran d'aplicar el règim d'infraccions i sancions i el procediment que regula la LGT.

66. Es poden delegar les competències de gestió tributària? Es poden crear òrgans específics de gestió tributària municipal?

Art. 7 LHL

Les entitats locals poden delegar –a la comunitat autònoma o a altres ens locals en el territori de les quals estiguin integrats com el cas de les diputacions– les facultats de gestió, liquidació, inspecció i recaptació

tributàries atribuïdes per la llei; també pel que fa a la resta d'ingressos públics.

L'art. 135 LBRL permet que els municipis enumerats al seu art. 121 creïn un òrgan municipal especialitzat en la gestió tributaria.

Tercera part.
**Qüestions sobre
ingressos no tributaris**

67. Què és un preu públic?

Arts. 41-47 LHL

El preu públic és un altre dels recursos que pot fer servir la corporació local per a l'obtenció d'ingressos. El seu pressupòsit de fet és la prestació de serveis o la realització d'activitats de competència local que siguin de sol·licitud voluntària per l'interessat o estiguin oferts també pel sector privat. L'hauran de satisfer aquells ciutadans que s'hagin beneficiat dels serveis o activitats fets per la corporació local en el moment d'iniciar-se. L'import del preu haurà de ser, com a mínim, el cost del servei prestat, encara que es poden adoptar mesures que rebaixin aquesta quantitat per motius d'interès públic. La seva recaptació pot fer-se executivament pel procediment de constreyniment.

L'establiment o la modificació dels preus correspon al ple i es poden atribuir als organismes autònoms o consorcis.

68. Quines diferències té amb una taxa?

A diferència de les taxes, el preu públic no es pot considerar un tribut. A més, no pot ser exigit quan es tracta de serveis públics o actuacions que només fa la corporació perquè així ho ha previst l'ordenament o perquè l'administrat ha de rebre'ls obligatòriament. Una altra diferència es trobaria en la seva quantificació, ja que la taxa ha de cobrir com a màxim el cost del servei i el preu públic pren aquesta referència com un mínim.

69. Què són els ingressos patrimonials i de dret privat?

Arts. 2.1.a i 3 LHL

A la llei, aquest tipus d'ingressos s'identifiquen amb:

- a) els rendiments o el producte de qualsevol tipus derivats del seu patrimoni;
- b) l'import obtingut amb la venda de béns integrants del patrimoni; i
- c) les adquisicions a títol d'herència, llegat o donació.

Per patrimoni de l'ens municipal s'ha d'entendre, en general, el que està constituït pels béns de la seva propietat, així com pels drets reals o personals de què siguin titulars. Aquests béns, a més, han de ser valorables econòmicament i no han d'estar afectes a un ús o servei públic. Completen les categories de bens que poden estar gestionats pels ens locals, de forma que es diferencia entre bens:

- *De domini públic*: són els destinats a l'ús o el servei públic i els ingressos que poden procurar no poden ser, en cap cas, de dret privat.
- *Comunals*: tenen el mateix caràcter que els anteriors, però són aprofitats pel comú dels veïns.
- *Patrimoniales*: tota la resta; i el seu aprofitament o explotació genera ingressos de dret privat.

70. Què són les subvencions?

Arts. 2.1.b i 40 LHL

Es tracta d'ingressos extraordinaris i condicionats al finançament d'una despesa concreta. No es poden convertir en un recurs ordinari per definició perquè el finançament local es basa en el tributs, les participacions en recursos i els tributs cedits. Aquests ingressos tenen l'objectiu de finançar obres i serveis i no poden ser destinats a altres atencions.

Exemples de subvencions els ofereixen les rebudes per les diputacions i destinades al finançament dels plans provincials de cooperació a les obres i serveis de competència municipal; també les que poden rebre les entitats locals per al finançament del transport col·lectiu urbà.

Els ajuntaments poden disposar dels seus recursos per realitzar programes de subvencions dins de les seves competències materials ajustant-se a la legislació vigent sobre la matèria.

71. Com es regulen les subvencions?

En general, les subvencions responen a un pla d'actuació de foment d'activitats previst per l'organisme que les concedeix (Estat, comunitats autònomes i ens locals). Consegüentment, es dictaran unes bases a les quals es preveuran (dit d'una manera sumària) els requisits que han de reunir, com els beneficiaris, el procediment de concessió, els objectius a què s'ha de dedicar la quantitat, el termini d'execució, etc. El règim jurídic general que ordena aquesta despesa és la Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions.

72. Com es justifiquen les subvencions?

Art. 40.2 LHL

Art. 30 Llei 38/2003, de 17 de novembre general de subvencions

El compliment de les condicions i la consecució dels objectius previstos s'han de justificar d'acord amb la normativa que estableix les subvencions. Es pot fer amb el compte justificatiu de la despesa realitzada o presentant els estats comptables. En tot cas, s'han d'incloure els justificants de despesa o qualsevol altre document que acrediti el compliment de l'objecte de la subvenció pública.

La manca de la justificació deguda o la no dedicació de l'ingrés a l'objectiu fixat pot suposar que s'hagi de retornar la subvenció obtinguda o compensar amb altres subvencions futures o transferències. Aquesta mesura correctora s'ha d'aplicar sens perjudici de les responsabilitats que es puguin determinar.

73. Què és el crèdit públic?

Arts.2.1.f i 48-55 LHL

Els ens locals poden obtenir ingressos del crèdit públic, és a dir, poden concertar préstecs de qualsevol naturalesa o comprometre el seu crèdit amb la concessió d'avals a tercers. No obstant això, aquestes operacions estan sotmeses a limitacions, atesa la incidència que tenen en els objectius de política econòmica general. Cal tenir en compte que el ni-

vell d'endeutament de l'ens local s'incorpora al que tenen el conjunt dels ens públics, factor que influeix a l'economia. Un dels límits a l'endeutament és el principi d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera, pel qual els ens públics han de controlar el dèficit.

74. Quines formes de crèdit públic hi ha?

Art. 49.2, 51 i 53 LHL

Les operacions de crèdit es poden classificar pel seu tipus o termini d'amortització. Pel primer criteri es diferencien:

- a) Emissió pública de deute: per aquest sistema l'ens públic disposa de l'obtenció del préstec al mercat mitjançant valors negociables.
- b) Contractació de préstecs o crèdits: en aquest cas l'ens públic concerta amb un altre l'obtenció dels ingressos de manera singular.
- c) Línies específiques de crèdit: es tracta de mecanismes de crèdit creats per l'Estat per garantir la liquidat de les Administracions locals. Exemple és el Fons de Finançament de les Entitats locals previst al Reial Decret-Llei 17/2004, de 26 de desembre, de mesures de sostenibilitat financera de les comunitats autònomes i entitats locals.

Si es classifica pel termini:

- a) Operacions a curt termini: operacions la duració de les quals no excedeix un any. Es destinen a cobrir dèficits transitoris de tresoreria que han de ser atesos amb els recursos ordinaris del pressupost.
- b) Operacions a llarg termini: operacions la duració de les quals és igual o superior a un any. La seva destinació normal és el finançament d'inversions, encara que poden concertar-se per substituir total o parcialment altres operacions de crèdit de la mateixa naturalesa.

75. Hi ha límit per al finançament local amb el recurs del crèdit?

Art. 13 LOEPSF

La LOEPSF estableix al seu articulat la disciplina que han de seguir totes les administracions públiques en matèria de despesa i crèdit. Pel que fa a aquest últim estableix una sèrie de limitacions al seu art. 13. En conjunt el volum de crèdit públic de les Administracions públiques no pot superar el 60 per cent del PIB. Aquest percentatge es distribueix de la següent manera: 44 per cent per l'Administració de l'Estat, 13 per cent pel conjunt de les comunitats autònomes i un 3 per cent per al conjunt de corporacions locals.

76. Què és la cessió d'impostos de l'Estat?

Arts. 111 a 117 LHL

Des de l'Estat es cedirà part de la recaptació percebuda mitjançant determinats tributs que no ha estat cedida a les comunitats autònomes. Concretament es determina que es cedeix un percentatge de l'IRPF, de l'IVA o dels impostos especials que es puguin recaptar al territori del municipi.

La recaptació dels diferents tributs dins del municipi es determina mitjançant l'aplicació de diferents criteris depenent del tribut de què es tracti, per exemple: si és l'IRPF, es considera que se cedeix part del tribut que es recapta dels residents al municipi o, si es tracta de l'IVA, se cedeix un percentatge de la recaptació líquida imputable a cada municipi. Les quantitats concretes es determinen cada any a la Llei de Pressupostos Generals de l'Estat.

77. Quins ajuntaments en són beneficiaris? I quins altres ens locals?

Arts. 111, 135-139 LHL

La cessió de tributs de l'Estat no ha estat dissenyada com a recurs de qualsevol ens local. És limitada a aquells municipis que siguin capitals de província o de comunitat autònoma o que tinguin una població de dret igual o superior a 75.000 habitants. La cessió

de recaptació d'impostos de l'Estat també s'ha regulat en relació amb les diputacions provincials.

78. Què és la participació dels ens municipals en els tributs de l'Estat o de les comunitats autònomes?

Art. 142 CE

Arts. 2.1.c, 118-126 i 140-146 LHL

La suficiència financera dels ens locals ha de garantir-se mitjançant la seva participació en tributs tant estatals com autonòmics. Les lleis desenvolupen aquesta previsió regulant diferents línies de participació. Per exemple, la LHL preveu, d'una banda, un sistema de participació pels municipis que s'identifiquen amb les característiques anteriors (amb cessió de recaptació); d'altra banda, regula el sistema de participació als tributs de l'Estat a través del Fons Complementari de Finançament. El sistema de participació també ha estat previst per a les diputacions provincials, tant amb la cessió de recaptació de tributs estatals, com en un Fons Complementari de Finançament.

79. Poden participar altres ens dels pressupostos municipals?

Art. 156 LHL

La participació en els pressupostos és un mecanisme que no només es fa servir com un recurs pels municipis i províncies. També es preveu en cas d'ens amb un àmbit territorial inferior al municipi o d'entitats descentralitzades. Per al seu finançament no poden establir impostos propis, ni participar en els pressupostos de l'Estat. D'acord amb això, l'art. 79.1.c LMRLC, estableix que l'acord municipal de constitució ha de determinar la participació de l'ens descentralitzat en els recursos municipals.

80. Poden establir-se prestacions personals obligatòries per als administrats?

Arts. 128 i 130 LHL

Els ajuntaments amb població de dret no superior a cinc mil habitants poden imposar prestacions personals i de transport. L'objectiu és la realització d'obres de competència municipal o que hagin estat cedides o transferides. D'aquesta manera, el municipi no exigeix als veïns els diners per cobrir les despeses de les obres. Imposa participar-hi directament en l'execució aportant el seu treball o elements de transport.

81. Què són les transferències?

Les transferències com a tals no figuren entre els recursos de les hisendes locals. Fan referència als moviments d'ingressos que poden haver-hi entre diferents ens públics originats en fer efectius recursos com les participacions en tributs o la cessió. Un exemple poden ser els ingressos que es reben des de fons previstos al sistema de finançament local o des de la pròpia llei de pressupostos de l'Estat o Comunitat Autònoma.

82. Què és el Fons de Cooperació Local?

Art. 142 CE

Arts. 2.1.c) i 39 LHL Art. 219 EAC

Llei 5/2014, 8 d'abril, de mesures relatives al Fons de Cooperació local de Catalunya

Art. 197 LMRLC

El Fons de Cooperació Local és un mecanisme pel qual els ens locals participen dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya. Concretament, suposa participar de tots els ingressos de caràcter tributari de la Generalitat la qual realitzarà transferències incondicionades (pot cobrir-se qualsevol concepte de despesa a elecció del perceptor) a determinar cada any a la llei de pressupostos.

83. Com es regula?

Arts. 197 i 198 LMRLC

La Generalitat és l'entitat competent per la creació d'aquest fons. Aquest té com objectiu no només servir de recurs pels ajuntaments sinó també per fomentar la constitució de comunitats i mancomunitats de municipis. Així doncs, el seu repartiment és entre totes les entitats locals de Catalunya i es fa en funció d'uns criteris (per exemple, població) que han de tenir en compte les especificitats de l'organització territorial de Catalunya així com el règim de distribució de competències materials.

84. Quina garantia s'ha de prestar a cada adjudicació d'obres?

Arts. 13, 14, 106-114 LCSP

El contracte d'obres té com finalitat la realització d'obres i pot ser objecte de concessió de forma que el concessionari exploti l'obra que realitza. La llei estableix la necessitat de que els adjudicataris de la concessió constitueixin una garantia econòmica. En principi aquesta ha de cobrir un 5 per 100 de l'import de l'adjudicació (exclòs l'IVA) ja que, en casos especials, l'òrgan de contractació pot exigir una complementària de fins un altre 5 per 100 de l'import d'adjudicació (per tant, un 10 per 100).

Aquests extrems han de figurar en el plec de clàusules administratives particulars.

S'admeten diferents tipus de garanties:

- a) En metàl·lic o en valors de Deute públic que s'han de dipositar a la caixa de l'ens local o en les entitats que facin aquesta funció.
- b) Aval prestat per entitats financeres autoritzades.
- c) Contracte d'assegurança de caució amb entitats asseguradores autoritzades.

85. Què és la garantia provisional? I la garantia definitiva?

Arts. 106 i 107 LCSP

Es pot considerar que existeixen garanties de dos tipus: provisionals i definitives. Les primeres són les que poden ser exigides per concórrer en els procediments d'adjudicació i es retornen als concursants quan hi ha l'adjudicació definitiva. Les segones consisteixen en la garantia que, com estableix la llei, han de presentar el o els adjudicataris del contracte d'obra una vegada s'ha fet el concurs.

86. Es pot modificar l'adjudicació d'un contracte d'execució d'obra?

Arts. 203 a 207 LCSP

Sí que es pot modificar, però dins d'uns límits previstos a la llei com, per exemple, que estigui previst al plec de licitació de forma expressa i precisa. En supòsits on la modificació impliqui una execució diferent a la pactada s'hauria de procedir a resoldre el contracte i a celebrar nou concurs de licitació.

La llei també preveu la modificació del contracte per supòsits no previstos que recull en un llistat com, per exemple, la necessitat d'ajustar la prestació a especificacions tècniques aprovades després de la concessió de l'obra. En tot cas, l'entitat local haurà de justificar la modificació a l'expedient de la concessió.

87. En quin percentatge pot modificarse el preu de la contractació d'execució d'obres?

Arts. 204 i 205 LCSP

El contracte d'execució d'obres pot ser modificat, com s'ha vist, en els termes establerts a la llei que regula la contractació. Ara bé, hi ha la precaució que aquesta no suposi un canvi radical en el projecte inicial. Si això es produeix, la conseqüència serà la resolució del contracte d'execució d'obres.

Els contractes es poden modificar fins un 20% del preu inicial, si s'ha previst aquesta possibilitat en el plec de clàusules d'acord amb el previst a la llei.

Així mateix, una modificació de contractació no prevista es pot justificar:

- 1) quan suposa afegir obres que:
  - a) Impliquen un canvi de contractista que no es pot fer per motius econòmics o tècnics i
  - b) Suposen una alteració de la quantia del contracte que no excedeixi, aïllada o conjuntament amb altres modificacions, el 50% del preu inicial, IVA exclòs.
- 2) Quan es produeixen circumstàncies sobrevingudes i imprevisibles que:
  - a) No s'han pogut preveure per Administració,
  - b) No alterin la natura del contracte i
  - c) Suposen una alteració de la quantia del contracte que no excedeixi, aïllada o conjuntament amb altres modificacions, el 50% del preu inicial, IVA exclòs.
- 3) Quan no sigui una modificació substancial. En aquest sentit, és substancial en el cas, entre d'altres, de modificar la quantia del contracte, aïllada o conjuntament amb altres modificacions, en més d'un 15%, IVA exclòs.

88. Què és el PUOSC?

Aquestes sigles fan referència al Pla únic d'obres i serveis de Catalunya. Es tracta d'un fons pel finançament d'obres municipals que es distribueix d'acord amb els criteris i condicions marcades per la llei que el regula (Llei 23/1987 de 23 de desembre). El seu finançament prové de les aportacions que poden fer la Generalitat i els mateixos ens locals, que s'han de convertir en subvencions per al finançament dels diferents projectes.

89. A més de l'Estat i la Generalitat, puc demanar ajuts a les diputacions?

Les diputacions provincials realitzen actuacions amb els ens locals de la província. Entre els seus objectius està millorar l'eficiència a l'hora de gestionar els recursos públics destinats al finançament de les polítiques locals. En aquesta línia, un dels seus instruments

d'actuació és l'atorgament d'ajuts i subvencions als municipis. Cada una de les quatre diputacions té el seus propis plans de subvenció.

Quarta part.

**Qüestions relatives als
pressupostos locals**

90. Què és un pressupost?

Arts. 162 i 163 LHL

Art. 112.1 LBRL

El pressupost és el document elaborat per l'ens local en què es recullen, de manera xifrada, conjunta i sistemàtica, les obligacions que, com a màxim, es poden reconèixer i les previsions dels drets que es liquidaran durant el corresponen exercici. Aquest contingut estarà referit tant a l'ens local, com als organismes autònoms i a les societats mercantils de les quals siguin únics titulars els ens públics.

91. Quines funcions té un pressupost?

Art. 162 LHL

El pressupost té la funció de recollir, en xifres i de manera conjunta i sistemàtica, les obligacions i els drets que componen la hisenda local, així com els fluxos monetaris que poden comportar durant l'any de la seva execució. Però també té un valor normatiu molt important, perquè regula l'activitat financera de l'ens durant l'exercici.

Ara bé, el valor normatiu és diferent depenent de si es regulen els ingressos o les despeses. Pel que fa als ingressos, el pressupost implica una mera previsió amb valor informatiu, encara que són un límit a la possibilitat de despesa per l'eficàcia del principi d'equilibri pressupostari. Les xifres que es relacionen amb els drets poden variar durant l'any en què s'executa el pressupost.

No és igual la funció del pressupost anyal pel que fa a les despeses. En aquesta part del pressupost, el document té l'efecte d'establir el màxim de despesa que pot cobrir l'ens local durant l'any d'execució del pressupost. Es pot considerar que el pressupost implica una autorització a la despesa. Els possibles can-

vis o modificacions hauran de fer-se d'acord amb el que estableix la LHL i comporta una modificació de la norma pressupostària.

92. Quina és la normativa aplicable?

El marc normatiu en el qual s'ha de desenvolupar el pressupost local està format fonamentalment pels arts. 112 i 113 de l'LBRL i els art. 162 a 193 bis de la LHL. S'hi ha d'afegir el que disposa la LOEPSF.

A aquestes normes s'hi han d'afegir els reglaments que desenvolupen la matèria. A tall d'exemple, es pot esmentar el Reial decret 500/1990, de 20 d'abril, pel qual s'estableix el Reglament pressupostari dels ens locals.

93. Quins són els principis pressupostaris polítics dels pressupostos?

Art. 31.2 CE

La regulació del pressupost té unes referències bàsiques a seguir, que són els principis pressupostaris. En el nostre ordenament es podrien diferenciar tres tipus de principis: els polítics, els formals i els econòmics. Els primers es troben a l'art. 31.2 de la CE, quan esmenta que la despesa pública ha de suposar una assignació equitativa dels recursos públics. Així mateix, estableix que tant la programació com l'execució han de respondre a criteris d'eficiència i economia. El text constitucional preveu que l'assignació dels recursos es faci amb l'idea de fer efectius els drets dels ciutadans que tinguin relació amb les competències locals. Ara bé, no s'ha de perdre el caire limitat dels recursos, amb la qual cosa s'imposen els criteris d'eficiència (utilització de la menor quantitat de recursos possible per aconseguir el màxim de resultats) i d'economia (utilització racional dels recursos). L'objectiu bàsic de l'activitat de despesa és que la distribució dels recursos sigui justa, afavoreixi aquells que mostren unes capacitats econòmiques pròpies més deficientes i procuri la realització dels principis socials i econòmics del nostre ordenament; en tot cas, de manera equilibrada amb la racionalitat en la utilització dels recursos públics.

94. Quins són els principis pressupostaris formals dels pressupostos?

Art. 112 LBRL

Arts 163, 165.4, 172, 173.5 i 176 LHL

Art. 6 LOEPSF

Amb els principis formals es fa referència als criteris bàsics per a la formalització del document pressupostari. Es poden identificar els principis d'unitat, universalitat, anualitat, especialitat, equilibri i transparència.

- 1) *Principi d'unitat*: imposa que s'aprovi un únic document pressupostari. Cal dir que en el moment de l'elaboració es presenten pressupostos parcials que, posteriorment, han de ser sistematitzats en un sol document a presentar al ple.
- 2) *Principi d'universalitat*: tots els ingressos i totes les despeses han de ser recollides dins del document. D'aquest principi se'n deriven criteris d'organització del pressupost com:
  - i. Principi d'unitat de caixa: se centren tots els recursos financers a la tresoreria de l'ens local.
  - ii. Principi de no afectació: la totalitat dels ingressos són afectats a la satisfacció del conjunt de les obligacions.
  - iii. Principi de pressupost brut: els drets liquidats i les obligacions reconegudes s'apliquen als pressupostos pel seu import íntegre.
- 3) *Principi d'anualitat*: aquest principi té dues vessants. D'una banda, implica que el pressupost ha de ser executat en un any natural, de manera que cada any se n'ha d'aprovar un de nou. D'altra banda, comporta el criteri d'imputació d'ingressos i despeses, de manera que s'hi han de recollir els drets liquidats i les obligacions reconegudes durant l'any d'execució.
- 4) *Principi d'especialitat*: fa referència al contingut de l'autorització que es dona amb l'aprovació i implica un límit triple:
  - i. Especialitat qualitativa: els crèdits pressupostaris només es poden destinar a la finalitat específica per a la qual han estat autoritzats.

ii. Especialitat quantitativa: els crèdits autoritzats tenen caràcter limitador i vinculant. No es poden adquirir compromisos de despesa per una quantia superior als crèdits.

iii. Especialitat temporal: amb càrrec als crèdits només es poden contraure obligacions derivades d'adquisicions d'obres i serveis que es facin l'any natural de l'exercici pressupostari.

5) *Principi d'equilibri formal*: suposa que els diferents documents o pressupostos parcials que componen el pressupost de l'ens local han d'aprovar-se sense dèficit inicial. La quantitat d'ingressos previstos ha de cobrir les despeses que es pretenen afrontar.

6) *Principi de transparència*: els documents pressupostaris han de contenir informació suficient i adequada que permeti conèixer l'estat financer dels ens públics. És responsabilitat del Ministeri d'Hisenda i Administracions públiques la disponibilitat pública de la informació econòmico-financera.

95. Quins són els principis pressupostaris econòmics dels pressupostos?

Art. 135 CE

Arts. 3, 4, LOEPSF

Els principis polítics i formals dels pressupostos s'han completat amb principis de caire econòmic que tenen com objectiu limitar la capacitat de despesa i endeutament dels ens públics en funció dels ingressos que perceben i dels recursos dels que disposen. Aquest principis són:

1) *Principi d'estabilitat pressupostaria*: l'elaboració, l'aprovació i l'execució dels pressupostos de l'ens local s'ha de realitzar de forma que presentin equilibri (és a dir, les despeses no han de superar els ingressos) o superàvit (és a dir, els ingressos han de superar les despeses).

2) *Principi de sostenibilitat financera*: per fer front als compromisos de despesa presents i futurs s'ha de considerar la capacitat que posseeix

l'ens local per finançar-los amb els seus propis recursos. Particularment, les operacions financeres es sotmetran a un principi de prudència per fer efectiu el de sostenibilitat.

96. Què és el principi de responsabilitat en relació amb l'estabilitat i la sostenibilitat pressupostàries?

Art. 8 LOEPSF.

L'incompliment de la normativa que dona contingut als principis d'estabilitat i sostenibilitat pressupostàries i que disciplinen l'activitat de despesa de l'ens local, així com provocar o contribuir a l'incompliment del Regne d'Espanya dels seus compromisos en la matèria davant la Unió Europea pot donar lloc a un procediment per l'assumpció de responsabilitats. Això pot tenir conseqüències en forma d'adopció de mesures econòmico-financeres que poden anar des del disseny de plans d'ajustament pressupostari fins a la dissolució dels òrgans de l'ens local.

97. Quines són les fases del cicle pressupostari? Quin n'és el contingut?

Art. 112 LBRL

Arts. 168, 183-193bis LHL

Art. 36, Llei 2/2011, de 4 de març, d'economia sostenible

El pressupost general de l'ens local es forma a través d'una sèrie d'etapes durant les quals se succeeix l'acció de diversos ens que desenvolupen diferents tasques. Les fases són:

- 1) *Fase d'elaboració*: la formació del projecte de pressupost general correspon al president de l'entitat territorial. L'expedient que es forma es compona de:
  - i. Els pressupost de l'entitat, que elabora el president mateix.
  - ii. Liquidació del pressupost de l'exercici anterior i un avenç del corrent referit, com a mínim, a sis mesos de l'exercici corrent.
  - iii. Anexes sobre:
    - 1) Personal

- 2) Inversions
  - 3) Beneficis fiscals i la seva incidència
  - 4) Convenis amb la comunitat autònoma sobre despesa social
- iv. Informe econòmic-financer on s'exposen les bases utilitzades per avaluar els ingressos i les operacions de crèdit, la suficiència dels crèdits per atendre obligacions exigibles i les despeses de funcionament.
- Els pressupostos i la documentació anterior dels organismes autònoms integrants del general han de ser remesos a l'entitat local abans del dia 15 de setembre. Aquest deure també el tenen les societats mercantils participades per l'ens local.
- 2) *Fase d'estudi*: una vegada s'ha format el projecte és objecte d'informe per la Intervenció. La remissió s'efectua de manera que tota la documentació pugui ser objecte d'estudi durant un termini no inferior a deu dies. Ha de fer-se un informe abans del 10 d'octubre.
  - 3) *Fase d'aprovació inicial i exposició pública*: el president de l'entitat, abans del 15 d'octubre, ha de remetre la documentació pressupostària. L'acord d'aprovació requereix majoria simple i és únic per a tot el document pressupostari.
  - 4) *Fase de publicació per reclamacions*: el pressupost general s'exposa al públic, previ anunci al butlletí oficial de la província. Els interessats el poden examinar i, si escau, presentar les reclamacions oportunes davant del ple de l'entitat en quinze dies. Les reclamacions contra el pressupost només poden qüestionar:
    - i. L'elaboració i aprovació no ha seguit la llei.
    - ii. L'omissió del crèdit necessari per complir obligacions exigibles en virtut de llei o títol legítim.
    - iii. Una manifesta insuficiència dels ingressos en relació amb les despeses o bé d'aquestes respecte de les necessitats a cobrir.
  - 5) *Fase d'aprovació definitiva i publicació*: si hi ha reclamacions, s'han de resoldre en un mes i, si no n'hi ha, es dona per aprovat definitivament.

En qualsevol cas ha de ser abans del 31 de desembre. Després s'ha de procedir a la publicació al butlletí oficial de la província. Se n'ha de trametre còpia a l'Administració de l'Estat i de la comunitat autònoma. Entra en vigor l'1 de gener de l'exercici corresponent. En cas de no aprovació es prorroga el de l'exercici anterior.

- 6) *Fase d'execució*: la fase d'execució suposa l'aplicació del pressupost. Implica una autorització al president perquè realitzi una activitat de despesa. No és ampla, sinó que es limita a la quantitat prevista al pressupost, als objectius a cobrir i al temps que implica l'exercici pressupostari.
- 7) *Tancament i liquidació*: l'exercici pressupostari es tanca el 31 de desembre de cada any. Els drets liquidats pendents de cobrament i les obligacions pendents de pagament resten a càrrec de la tresoreria. L'ens local, a més, ha de realitzar un document de liquidació dels pressupostos executats que ha d'aprovar el president i ser informat per la Intervenció. Se'n dóna compte al ple i es trameta a l'Administració de l'Estat i de la comunitat autònoma una còpia de la liquidació abans de finalitzar el mes de març.

La Llei d'economia sostenible ha previst un mecanisme pel cas en què l'esmentat informe no s'hagi remés abans del mes de març de l'exercici següent a l'executat. El Ministeri d'Economia i Hisenda pot retindre la participació en els pressupostos generals de l'Estat que correspongui a l'ajuntament en qüestió.

98. Què succeeix si el 31 de desembre el pressupost encara no és aprovat?

Art. 169.6 LHL

El principi d'annualitat estableix que el pressupost ha d'estar aprovat per tenir efectes des de l'1 de gener de cada any. Hi ha la possibilitat, malgrat això, que no s'hagi pogut aprovar en el temps degut. La LHL preveu que en aquest cas es produirà la pròrroga de l'anterior pressupost vigent en els seus crèdits inicials i fins l'entrada en vigor del nou pressupost.

99. Quin és el contingut de l'expedient del pressupost?

Art. 164-166 i 168 LHL

El nucli essencial del contingut del pressupost és l'estat de despeses i l'estat d'ingressos de l'entitat local. Aquests estats han de ser inclosos en tres documents que formen el pressupost general:

- a) Pressupost de la mateixa entitat.
- b) Pressupost dels organismes que en depenen.
- c) Els estats de previsió de despeses i ingressos de les societats mercantils els capitals de les quals siguin de la corporació.

A aquesta documentació s'hi han d'afegir les anomenades "bases d'execució", que exposaran l'adaptació de les disposicions generals en matèria pressupostària a l'organització i les circumstàncies pròpies de l'entitat.

A aquest primer grup de documents s'hi han d'afegir els següents annexos:

- a) Els plans i programes d'inversió i finançament, per un termini de quatre anys, que formuli la corporació.
- b) Els programes anuals d'actuació, inversió i finançament de les societats mercantils de la corporació.
- c) L'estat de consolidació del pressupost de la mateixa entitat amb els de tots els organismes autònoms i les societats mercantils.
- d) L'estat de previsió de moviments i situació del deute comprensiu del detall d'operacions de crèdit i endeutament pendents de reemborsament al principi de l'exercici.
- e) L'estat de previsió de noves operacions i del nivell d'endeutament al tancament de l'exercici econòmic.

100. Quins són els documents i informes preceptius?

Art. 168 LHL

L'expedient de pressupost ha de ser format pel president de l'entitat municipal. La informació que aporta s'ha de completar, a més, amb:

- a) Memòria explicativa del contingut i de les principals modificacions que presenti en relació amb el vigent.
- b) Liquidació del pressupost de l'exercici anterior i avanç de liquidació del corrent al menys en un període de sis mesos.
- c) Annex del personal de l'entitat local.
- d) Annex de les inversions a realitzar durant l'exercici.
- e) Annex sobre els beneficis fiscals en tributs locals
- f) Annex sobre convenis amb la comunitat autònoma en matèria de despesa social.
- g) Informe economicofinancer. És un estudi dels fonaments de les previsions d'ingressos i de les operacions de crèdit, la suficiència dels crèdits per atendre les obligacions exigibles i les despeses de funcionament dels serveis.

101. Quines són les bases d'execució del pressupost?

Art. 165.1 LHL

Amb l'exercici de la potestat reglamentària els ens locals poden elaborar les anomenades bases d'execució. Contenen l'adaptació de les disposicions generals en matèria pressupostària a l'organització i les circumstàncies de l'entitat, així com les necessàries per a la seva gestió. Establirà les prevencions oportunes o convenients per a la millor realització de les despeses i recaptació dels recursos. No poden implicar modificacions del que està legislat per l'administració econòmica ni preceptes d'ordre administratiu que necessitin un procediment que no s'identifiqui amb el pressupost.

102. Quan s'aproven les bases?

S'han d'aprovar juntament amb el document pressupostari i tenen una vigència limitada a l'exercici pressupostari.

103. Què fa l'interventor de l'ajuntament?

Art. 214.1 LHL

Art. 136 LBRL

L'activitat econòmica que realitza la corporació local està sotmesa a diversos controls, dels quals destaca el control intern que en farà l'interventor. L'interventor és un funcionari amb habilitació per tot l'Estat que té encomanada la tasca de fiscalitzar l'activitat d'ingrés i despesa.

104. Quines són les formes de fiscalització?

Art. 213 i 214 LHL

La funció de control de la despesa té tres dimensions:

- a) *Funció interventora*: suposa el control des d'un punt de vista de la llei. Es comproven tots els actes de l'activitat econòmica de la corporació que donin lloc al reconeixement i la liquidació de drets i obligacions o despeses de contingut econòmic. També els ingressos i els pagaments, així com la recaptació, la inversió i l'aplicació en general dels cabals públics administrats.
- b) *Funció de control financer*: té l'objectiu de comprovar el funcionament dels serveis de les entitats locals des d'una perspectiva econòmicofinancera. El control es realitza mitjançant auditories a fer d'acord amb la normativa que les regula pel sector públic.
- c) *Funció de control d'eficàcia*: la seva finalitat és comprovar de forma periòdica el grau de compliment dels objectius, així com de l'anàlisi del cost de funcionament i del rendiment dels respectius serveis o inversions.

Aquesta activitat està regulada des del Govern de l'Estat en relació amb els procediments de control, la metodologia, els criteris d'actuació i els drets i deures del personal controlador i dels destinataris dels informes que poden fer. Els resultats de cada control s'han de reflectir en informes-resum que s'han de remetre a la Intervenció General de l'Estat.

En conclusió, amb el control intern es realitza una revisió de l'activitat financera de la corporació des

d'una triple perspectiva :legislativa, quan ens referim a la funció interventora; econòmica, si ens referim a un control financer; i, finalment, d'anàlisi de l'eficiència i eficàcia de l'assignació de recursos.

105. Què és el control previ?

Art. 214 i 219 LHL

Art. 8 Reial Decret 424/2017, de 28 d'abril, pel que es regula el règim jurídic del control intern del sector públic local.

El control previ s'identifica amb la funció interventora des d'un punt de vista de la legalitat dels actes de despesa. Temporalment, es realitza abans de formalitzar una resolució sobre la despesa de què es tracti. Es diferencien dues accions:

- 1) Fiscalització prèvia: facultat de la intervenció per fiscalitzar qualsevol acte de contingut econòmic.
- 2) Intervenció prèvia: es relaciona amb la liquidació de la despesa i el reconeixement de les obligacions. Es centra en que les obligacions s'ajustin a la llei i que el creditor ha fet o garantit la prestació corresponent.

La fiscalització prèvia no es necessària en casos com despeses en material no inventariable, contractes menors, periòdics o de tracte successiu una vegada s'ha intervingut la despesa corresponen al moment inicial. Així mateix, en les despeses inferiors a 3.005,06 € sempre que es facin efectius pel sistema de bestretes de caixa.

També és possible que el president proposi –i que el ple aprovi i l'interventor informi– que la intervenció prèvia se centri només en determinades condicions, de manera que es doni lloc a una intervenció limitada a determinats aspectes com l'existència de crèdit o que la despesa es genera per un òrgan competent. Posteriorment es farà una intervenció plena encara que sobre mostres representatives dels actes de despesa realitzats. En aquesta línia de fer més àgil la gestió, hi ha la possibilitat de substituir la fiscalització prèvia de drets pel control propi de l'anotació

comptable i per actuacions de comprovació posteriors, com per exemple les auditories.

106. En què consisteixen les objeccions de la Intervenció?

Art. 215 a 218 LHL

La Intervenció pot expressar les seves discrepàncies amb la gestió que es fa dels cabals públics mitjançant les anomenades objeccions. Són documents que recullen el desacord d'aquest òrgan de control intern sobre el fons o la forma dels actes, documents o expedients examinats. S'han de fer abans de l'adopció de l'acord o la resolució.

Els seus efectes depenen de si el que es controla és un dret de l'ens públic o una disposició de despesa. En el primer cas, s'ha d'incloure a l'expedient però no se'n suspèn la seva tramitació. En el segon se'n pot suspendre la tramitació i no s'aixecarà fins que no sigui resolta en els següents casos:

- a) L'objecció es basi en la insuficiència del crèdit o el proposat no sigui adequat
- b) Quan no s'hagin fiscalitzat els actes que van donar origen a les ordres de pagament.
- c) En els casos d'omissió a l'expedient de requisits o tràmits essencials
- d) Quan l'objecció derivi de comprovacions materials d'obres, subministraments, adquisicions i serveis.

Si l'òrgan al qual afecta l'objecció hi està en desacord, correspon al president de l'entitat resoldre la discrepància. La seva decisió té caràcter executiu. El ple té competències en resoldre les discrepàncies si es basen en insuficiència o inadequació del crèdit o es relacionen amb obligacions o despeses l'aprovació de les quals siguin de la seva competència.

L'interventor farà un informe per al ple de totes les resolucions contràries a les objeccions que pugui fer el president. S'hi ha d'incloure també un resum de les principals anomalies en matèria d'ingressos. A més, l'òrgan interventor ha de remetre anualment al Tribunal de Comptes les resolucions i acords adoptats pel president i pel ple de la corporació contraris a

les objeccions formulades i un resum de les principals anomalies en matèria d'ingressos. Tota la documentació ha d'estar acompanyada dels informes justificatius presentats per la Corporació local.

107. Què és el control posterior o extern?

Art. 223 LHL

Els comptes que executa la corporació local, a més d'estar controlats per la Intervenció durant el procediment de despesa, són controlables a posteriori pel Tribunal de Comptes estatal i pel Síndic de Comptes de Catalunya.

108. Quines funcions fa el tesorero?

Art. 196 LHL

Les funcions del tesorero són diverses, encara que es podrien resumir en una: portar el control dels fluxos monetaris d'entrada i sortida provocats pel pagament de les obligacions i el cobrament dels drets. Concretament, la tesoreria municipal:

- a) Recapta els drets i paga les obligacions.
- b) Serveix al principi d'unitat de caixa, ja que centralitza tots els fons i valors generats per operacions pressupostàries i extrapressupostàries.
- c) Distribueix en el temps les disponibilitats de diners per a la puntual satisfacció de les obligacions.
- d) Respon dels avals contrets.
- e) Realitza totes les funcions que es puguin relacionar amb les esmentades.

109. Què és un pla de tesoreria?

Art. 196.1.c i 199 LHL

És el document que realitza el tesorero per organitzar en el temps els cobraments i els pagaments que ha de realitzar la corporació local. Cal tenir en compte que els fluxos monetaris no necessàriament han de ser uniformes. Durant la seva gestió poden succeir-se moments de manca de liquiditat o d'excedents de tesoreria. La llei permet que en cas de dèficit tem-

poral es puguin concertar operacions de crèdit a curt termini amb entitats financeres. Així mateix, per a supòsits de superàvit, es pot rendibilitzar l'excedent amb operacions d'inversió en condicions de liquiditat i seguretat.

110. Es poden impugnar els pressupostos?

Art. 169-171 LHL

El pressupost s'ha d'aprovar definitivament abans del 31 de desembre de l'exercici anterior al qual s'ha d'aplicar. Després s'ha de procedir a la publicació al butlletí oficial de la província.

Contra aquesta aprovació definitiva del pressupost podrà interposar-se directament un recurs contenciós-administratiu.

111. Com s'estructuren els pressupostos?

Art. 167 LHL

L'estructura bàsica dels estats d'ingressos i despeses ve determinada pel Ministeri d'hisenda mitjançant una ordre ministerial (actualment l'Ordre EHA/3565/2008, de 3 de desembre, per la que s'aprova l'estructura dels pressupostos de les entitats locals). Per fer-la es tindrà en compte la naturalesa econòmica dels ingressos i de les despeses (classificació econòmica). També les finalitats i els objectius que aquests últims pretenguin aconseguir (classificació funcional i per programes). Així mateix les corporacions poden opcionalment classificar els ingressos i les despeses atenent a la seva pròpia estructura (classificació orgànica).

112. Quins són els ingressos?

L'estat d'ingressos reflecteix les estimacions de recursos econòmics de què ha de disposar la corporació. Els ingressos procediran de:

1. Impostos directes.
2. Impostos indirectes.
3. Taxes i altres ingressos.
4. Transferències corrents i ingressos patrimonials.

5. Operacions de capital.

113. Quines són les despeses?

Art. 167 LHL

Les despeses es poden agrupar en dos grans grups d'acord amb la seva naturalesa econòmica. El primer seria el de despeses corrents, que s'identifiquen amb les necessàries per cobrir els costos de funcionament de la corporació. Les segones serien les d'inversió, que impliquen les realitzades per millorar el nivell de prestacions que porta a terme la corporació.

114. Què significa i com es configura l'estructura orgànica del pressupost?

Art. 167.2 LHL

Els pressupostos han de reflectir de manera organitzada les previsions de despesa que inclouen. Per això es poden seguir diferents criteris, com la classificació orgànica, l'econòmica o la funcional. La llei estableix que la primera és opcional per les corporacions. Seguint-la, el pressupost s'ha d'organitzar d'acord amb l'estructura organitzativa de la corporació. S'hauran de reflectir els diferents crèdits dependent del centre, seccions, serveis, departaments, negociats, etc., que componen l'ens municipal. Proporciona informació sobre el nivell d'assignació de recursos a les diferents unitats que el componen.

115. Què significa la classificació funcional del pressupost?

Art. 167.3 LHL

No té el caràcter d'opcional. L'ens local l'haurà d'incloure i suposa agrupar els crèdits pressupostaris d'acord amb la seva finalitat i els seus objectius. Informa sobre el nivell d'assignació de recursos als diferents objectius que l'ens local pretén assolir.

116. Què significa la classificació econòmica del pressupost?

Art. 167.3 LHL

No té el caràcter d'opcional. Els ens han de classificar els crèdits d'acord amb la seva naturalesa econòmica, separant el grup de despeses corrents del grup de despeses de capital o inversió. Informa sobre la naturalesa de la despesa que realitza l'ens municipal.

117. Com es configura la classificació funcional?

Art. 167.3.a) LHL

La classificació funcional implica estructurar les despeses en tres nivells: el primer relatiu a l'àrea de despesa, el segon a la política de despesa i el tercer al grup de programes que es pot subdividir en programes de despesa concrets. Aquesta classificació es pot ampliar en més nivells relatius a subprogrames. Proporciona informació sobre els fins que es pretenen aconseguir amb les despeses programades.

118. Què volen dir "àrea de despesa", "política de despesa" i "programa" a la classificació funcional?

Ordre EHA/3565/2008, de 3 de desembre, per la que s'aprova l'estructura dels pressupostos de les entitats locals

L'àrea de despesa és la unitat de classificació utilitzada per presentar el pressupost d'acord amb les finalitats que ha de cobrir. Seguint una idea de més general a més concret es concreta a través dels conceptes política de despesa i programa. Per exemple:

Àrea de despesa 2: Actuacions de protecció i promoció social

Política de despesa 23: Serveis socials i de promoció social

Grup de programes 231: Assistència social primària

Programa 2311: Programa per la prestació d'assistència social a persones amb risc d'exclusió social

Subprograma 23111: Ajuts a persones majors de 65 anys

Subprograma 23112: Ajuts a famílies monoparentals.

119. Com s'estructura la classificació econòmica?

Art. 167.3.b) LHL

La classificació econòmica depèn de la naturalesa de la despesa. Dos grans grups en són les despeses corrents i les despeses per inversió. Els primers es concreten en despeses de funcionament dels serveis, els d'interessos i les transferències corrents. Els segons impliquen els d'inversions reals, les transferències de capital i les variacions d'actius i passius financers.

120. Què són els capítols? Què signifiquen?

Ordre EHA/3565/2008, de 3 de desembre, per la que s'aprova l'estructura dels pressupostos de les entitats locals.

El capítol és la unitat bàsica per a la realització d'una classificació d'acord amb la naturalesa econòmica de la despesa. Es poden diferenciar fins a vuit capítols:

a) Grup de despeses corrents:

CAPÍTOL 1 <DESPESES DE PERSONAL>: a aquest capítol s'hi han d'imputar totes les despeses relatives al personal de les entitats locals i dels seus organismes autònoms.

CAPÍTOL 2 <DESPESES EN BÉNS CORRENTS I SERVEIS>: a aquest capítol s'hi han d'imputar totes les despeses en béns i serveis necessaris per a l'exercici habitual de les activitats de l'ens local i els organismes autònoms que no produeixin un increment de capital o de patrimoni (vegeu béns fungibles, reparacions, etc.).

CAPÍTOL 3 <DESPESES FINANCERES>: a aquest capítol s'hi han d'imputar els interessos i altres despeses derivades de tot tipus d'operacions concretes per l'entitat i els organismes autònoms. S'hi han d'incloure les despeses d'emissió, modificació i cancel·lació.

CAPÍTOL 4 <TRANSFERÈNCIES CORRENTS>: en aquest capítol s'hi imputen els crèdits per aportacions per l'entitat local o dels seus organismes autònoms, sense contrapartida directa dels perceptors i destinats a finançar operacions corrents.

CAPÍTOL 5: <Fons de Contingència i altres imprevistos> és tracta del crèdit que s'ha d'incloure als pressupostos de l'entitat en conformitat amb l'art. 31 de la LOEPSF. La seva finalitat es atendre necessitats imprevistes, inajornables i no discrecionals, per a les que no s'hagi previst un crèdit pressupostari o el previst sigui insuficient.

b) Grup de despeses de capital

CAPÍTOL 6 <INVERSIONS REALS>: a aquest capítol s'hi han d'imputar les despeses a realitzar directament per les entitats locals o els organismes autònoms destinats a la creació d'infraestructures i a la creació o adquisició de béns de naturalesa inventariable necessaris per al funcionament dels serveis i aquelles despeses de caire amortitzable.

CAPÍTOL 7 <TRANSFERÈNCIES DE CAPITAL>: a aquest capítol s'hi han d'imputar els crèdits per aportacions per l'entitat local o els seus organismes autònoms, sense contrapartida pel perceptor i amb destí finançar operacions de capital.

CAPÍTOL 8 <ACTIUS FINANCERS>: en aquest capítol s'hi recull la despesa que realitzen les entitats locals i els organismes autònoms en l'adquisició d'actius financers independentment de la via d'instrumentació i el venciment (vegeu adquisició de deutes del sector públic, bestretes als pagaments del personal, etc.).

CAPÍTOL 9 <PASSIUS FINANCERS>: a aquest capítol s'hi han d'imputar les despeses de l'entitat local i els seus organismes autònoms destinades a l'amortització dels diners rebuts de tercers en concepte de préstec.

121. Què són els articles i els conceptes?

Aquests dos conceptes s'identifiquen com les unitats de classificació d'acord amb la naturalesa econòmica de la despesa. Concreten els capítols i generen una estructura que va de més genèric a més concret a través del capítol, l'article i el concepte, que es concreta en el subconcepte i la partida. Un exemple n'és:

Capítol 2: Despeses en béns corrents i serveis

Article 22: Material, subministres i altres

Concepte 220: material d'oficina

Subconcepte 00: material no inventariable

Subconcepte 01: premsa, revistes, llibres i altres publicacions

Subconcepte 02: material informàtic no inventariable

122. Com es configura la partida pressupostària?

Art. 167.4 LHL

La partida pressupostària es configura com l'expressió xifrada que constitueix el crèdit pressupostari. Aquest concepte esdevé clau, ja que implica l'aplicació d'un principi d'especialitat, és a dir, representa el límit màxim de despesa, l'objectiu que s'ha de cobrir i el fet de ser els recursos a utilitzar en el termini d'un any natural.

123. Com es modifica el pressupost?

El pressupost general es converteix en un aspecte clau de l'activitat financera de l'ens municipal. S'hi estableixen les actuacions de caire financer que s'han de realitzar durant l'exercici. Malgrat això, aquesta rigidesa s'ha de flexibilitzar, atès que durant l'exercici pressupostari poden sorgir necessitats no previstes. Per poder adaptar l'execució de la norma als possibles canvis econòmics, la LHL regula una sèrie de mecanismes per modificar el pressupost inicialment aprovat. En qualsevol cas, les modificacions han de respectar sempre el principi d'estabilitat.

Algunes modificacions depenen de l'existència de recursos addicionals (generació de crèdits, crèdits ampliables o incorporació de crèdits), però d'altres

només comporten una redistribució de les quantitats pressupostades (transferències de crèdit) o obeeixen a l'existència de despeses que no es poden retardar (crèdits extraordinaris i suplementes de crèdit).

124. Qui pot modificar el pressupost?

La modificació del pressupost l'han de fer els subjectes que estableix, per a cada supòsit de modificació, la normativa sobre pressupostos locals. Així, per exemple, per a l'ampliació de la despesa mitjançant els crèdits extraordinaris i els suplementes de crèdit es necessita la proposta del president, l'informe de la Intervenció i l'aprovació del ple.

125. Què són les generacions de crèdit?

Art. 181 LHL

Aquest concepte respon a la idea de fer servir ingressos extraordinaris durant l'any en què s'està executant el pressupost i habilitar així nous conceptes de crèdit. Disposa la llei que poden generar nous crèdits els ingressos no tributaris següents:

- a) Aportacions o compromisos fermes d'aportació de persones físiques o jurídiques per finançar, juntament amb l'entitat local, despeses que estan compreses entre els seus fins o objectius.
- b) Transmissió de béns de l'entitat local o dels seus organismes autònoms.
- c) Prestació de serveis.
- d) Reemborsament de préstecs.
- e) Reintegrament de pagaments indeguts amb càrrec al pressupost corrent.

126. Què són els crèdits ampliables?

Art. 178 LHL

Art. 39 Reial Decret 500/1990, de 20 d'abril pel que es desenvolupa el capítol primer del títol sisè de la Llei 39/1988, de 28 de desembre, reguladora de les Hisendes locals, en matèria de pressupostos

És la modificació que implica un augment de crèdit pressupostari a qualsevol de les partides considera-

des ampliables. Aquestes partides s'enumeren expressament i taxativament a les bases d'execució del pressupost. L'ampliació exigeix el previ compliment dels requisits exigits a la normativa i depèn de l'efectivitat dels recursos afectats no procedents d'operacions de crèdit.

Només es poden declarar ampliables aquells crèdits que tinguin recursos afectats. Als expedients d'ampliació de crèdit, la tramitació dels quals s'ha de regular a les bases d'execució del pressupost, hauran d'especificar-se els medis o recursos per afrontar la major despesa. S'ha d'acreditar amb el reconeixement de més drets dels previstos en el pressupost d'ingressos que es trobin afectats al crèdit que es vol ampliar.

127. Què són les incorporacions de crèdit?

Art. 182 LHL

Al crèdit que s'està aprovant es poden incorporar una sèrie de partides que augmenten les possibilitats de despesa. Aquestes són:

- a) Crèdits extraordinaris, suplementos de crèdit i transferències de crèdit que hagin estat concedits o autoritzats l'últim trimestre de l'any.
- b) Crèdits que cobreixen compromisos de despesa d'exercicis anteriors.
- c) Crèdits que provenen d'operacions de capital.
- d) Els crèdits autoritzats en funció de l'efectiva recaptació de drets afectats.

128. Què són les transferències de crèdit i qui les pot fer?

Arts. 179 i 180 LHL

És la modificació del pressupost de despeses per la qual, sense canviar la quantia total de despesa, s'imputa l'import total o parcial d'un crèdit a altres partides pressupostàries. Aquest mecanisme implica una excepció al principi d'especialitat qualitativa i, per aquest motiu, s'hi preveuen una sèrie de límits generals:

- No afectaran els crèdits ampliables ni els extraordinaris concedits durant l'exercici.

- No podran minorar-se crèdits incrementats amb suplementos o altres transferències –excepte que siguin crèdits de personal– ni els crèdits incorporats com a conseqüència de romanents no compromesos d'exercicis tancats.
- No poden incrementar crèdits que hagin estat minorats per efecte d'altres transferències, excepte si es tracta de crèdits de personal.

A les bases d'execució del pressupost les entitats locals han d'establir qui és l'òrgan competent per autoritzar-les. En qualsevol cas, les transferències de crèdit entre Grups de Funció correspon al ple de la corporació excepte si l'afectat són crèdits de personal.

129. Què són els suplementos de crèdit?

Art. 177 LHL

Els suplementos de crèdit són aquelles modificacions del pressupost de despeses que impliquen incrementar la partida pressupostària existent. El motiu és que es dona un supòsit en què la previsió és insuficient i la realització de despesa no es pot demorar a l'any següent. El president proposa aquest suplement, la Intervenció ha d'informar i el suplement s'ha de sotmetre a l'aprovació del ple de la corporació seguint els mateixos tràmits i requisits que per als pressupostos generals.

130. Què són els crèdits extraordinaris?

Art. 177 LHL

Són modificacions del pressupost de despeses per les quals es necessita un crèdit no previst per a la realització d'una despesa específica i determinada que no pot demorar-se fins a l'exercici següent. Els tràmits són iguals que en el cas anterior.

131. Com es cobreixen els suplementos de crèdit i els crèdits extraordinaris?

Art. 177.4 LHL

La proposta de realitzar aquests tipus de modificacions requereix que s'especifiqui la partida concreta que s'ha d'incrementar o s'ha de crear i el recurs amb

què s'ha de finançar. La llei disposa que els ingressos sortiran de:

- a) Romanent líquid de tresoreria.
- b) Nous o majors ingressos recaptats sobre els totals previstos en el pressupost corrent.
- c) Anul·lacions o baixes de crèdits de despeses previstes en altres partides no compromeses.
- d) Excepcionalment, per despeses corrents, amb concertació d'operacions de crèdit.
- e) Fons de contingència.

132. Què són les partides de vinculació?

Art. 172.2 LHL

Art. 9.2.a Reial Decret 500/1990, de 20 d'abril pel que es desenvolupa el capítol primer del títol sisè de la Llei 39/1988, de 28 de desembre, reguladora de les Hisendes locals, en matèria de pressupostos

Dins de les bases d'execució dels pressupostos ha d'estar especificat el grau de vinculació jurídica. Es tracta de l'aplicació pràctica del principi d'especialitat qualitativa. Els crèdits estan vinculats a satisfer l'objectiu pel qual s'aproven. Però de l'estructura dels pressupostos se'n deriva que es van concretant de més genèric a més específic. Si el principi fos estricte, no es podrien realitzar els canvis que els mecanismes previstos a la llei permeten, com, per exemple, les transferències de crèdit.

La normativa sobre pressupostos locals disposa que el nivell de vinculació està estipulat per la legislació pressupostària de l'Estat i s'ha de recollir a les bases d'execució. Per exemple, si es considera la classificació orgànica el nivell de vinculació pot ser el servei, si es considera la classificació per programes o funcional el nivell de vinculació pot ser l'àrea de despesa i si es considera la classificació econòmica el nivell de vinculació pot ser el capítol.

133. Què són els crèdits plurianuals?

Art. 174 LHL

Es tracta de despeses amb efectes econòmics en exercicis posteriors a aquell en què han estat autoritzats

i compromesos. L'autorització o realització de la despesa se subordina al crèdit que per a cada exercici autoritzin els pressupostos respectius. Han d'estar relacionats amb partides especificades a la LHL, com poden ser les inversions i transferències de capital, els arrendaments de béns mobles, les càrregues financeres dels deutes de l'entitat local i els organismes autònoms, etc.

134. Com es fa la gestió de la despesa?

Art. 184 LHL

La gestió de la despesa es refereix al procediment administratiu que es desenvolupa per aplicar de manera efectiva la previsió de despesa que s'hagi realitzat al pressupost. Aquesta tasca es realitza en diferents fases:

- a) Autorització de despesa: és l'acte pel qual s'autoritza la utilització d'un crèdit determinat a una despesa concreta reservant part o tot el crèdit.
- b) Disposició o compromís de despesa: és l'acte pel qual, una vegada realitzats els tràmits legals oportuns, s'acorda disposar d'una quantia concreta del crèdit. Suposa el compromís de l'ens local amb els tercers sobre la realització de la despesa.
- c) Reconeixement o liquidació de l'obligació: és l'acte pel qual es reconeix l'existència d'una obligació de despesa després que s'ha autoritzat i disposat.
- d) Ordenació de pagament: és l'acte pel qual l'òrgan encarregat de realitzar els pagaments dins de l'ens local gira a la tresoreria l'ordre de fer el pagament. Aquesta ordre haurà d'ajustar-se al pla de disposició de fons de la tresoreria. Prèviament a l'expedició de l'ordre de pagament cal fer una comprovació que s'ha realitzat la prestació pel tercer creditor conforme als acords realitzats.

135. Què són els pagaments a justificar?

Art. 190 LHL

Es tracta de pagaments que es poden realitzar però dels quals no s'ha pogut acompanyar, al moment de la seva ordenació, els documents necessaris. A les bases d'execució del pressupost s'haurà d'establir les normes que regulen l'expedició d'ordres de pagament a justificar. En un termini de tres mesos s'hauran d'aportar els documents necessaris i en cap cas es poden expedir per aquells perceptors que encara tenen fons pendents de justificació.

136. Què és el romanent de tresoreria?

Art. 191 LHL

El principi de temporalitat implica que s'ha de tancar el pressupost el 31 de desembre. A càrrec de la tresoreria local hi han de quedar els ingressos i els pagaments pendents. Les obligacions reconegudes i liquidades però no satisfetes, els drets pendents de cobrament i els fons líquids configuraran el romanent de tresoreria de la corporació local.

137. Què es pot fer amb el romanent de tresoreria?

El romanent de tresoreria pot ser utilitzat per finançar modificacions de crèdits pressupostaris o ser traspassat al següent any.

138. Què succeeix si el pressupost es liquida amb un romanent de tresoreria negatiu?

Art. 193 LHL

Pot donar-se el cas que en la liquidació del pressupost que s'ha executat els drets liquidats pendents de cobrar siguin inferiors a les obligacions reconegudes o concretes durant un període pressupostari pendents de pagar. En aquest cas la tresoreria no pot fer front a les ordres de pagament i es dona un romanent de tresoreria negatiu.

Aquest fet obliga a la corporació local a que al següent pressupost es faci una reducció de despesa

per una quantitat igual a la del dèficit produït. També es pot fer servir el recurs del crèdit públic, amb les limitacions que la llei imposa, o aprovar el següent pressupost amb un superàvit inicial igual al dèficit produït.

139. Què vol dir "romanent afectat"?

El romanent afectat de tresoreria s'identifica amb aquells fons del romanent que es vinculen per cobrir una despesa.

140. Què és la Comissió de Comptes?

Art. 116 LBRL

Es pot identificar amb un òrgan col·legiat de caràcter no permanent i amb funcions específiques de dictamen sobre els comptes anuals de la corporació, que s'han de sotmetre una vegada a l'any a la seva consideració. Està constituïda per membres dels diferents grups polítics que integren la corporació.

141. Què és el compte general? Quin objectiu té?

Art. 208-212 LHL

El compte general posa de manifest al final de l'exercici la gestió realitzada en relació amb els cabals públics. Per elaborar-lo s'adopten les perspectives econòmica, financera, patrimonial i pressupostària. Es fa en relació amb els diferents ens que integren l'entitat local i es compon de:

- a) El compte de la mateixa entitat.
- b) Els comptes dels organismes autònoms.
- c) Els comptes de les societats empresarials de capital local.

Recull la situació economicofinancera i patrimonial, els resultats econòmics i patrimonials i l'execució i liquidació dels respectius pressupostos. La seva estructura respon a normes establertes pel Ministeri d'Hisenda i el Pla general de comptabilitat o el Pla de comptes local simplificat. L'objecte d'aquesta documentació és oferir una visió única i global de l'estat economicofinancer que pot tenir l'entitat local.

A aquest compte general s'han d'afegir els estats consolidats que determini el Ministeri d'Hisenda en els termes que s'hagin previst en les normes de consolidació aprovades pel sector públic. Aquests estats consolidats suposen l'agregació al compte general dels comptes de les entitats que depenen (directa o indirectament) de l'entitat local.

Els municipis amb més de 50.000 habitants han de completar aquesta informació amb una memòria justificativa del cost i rendiment dels serveis públics i una memòria demostrativa del grau de compliment d'objectius previstos i el seu cost.

Els estats i els comptes han de ser presentats abans del 15 de maig de l'exercici següent al que correspongui. El compte general format per la Intervenció ha de ser sotmès a informe abans del dia 1 de juny per part de la Comissió Especial de Comptes de l'entitat local. Després d'exposició pública, aquesta Comissió torna a fer un informe.

El compte i l'informe aprovats se sotmeten al ple perquè es pugui aprovar abans de l'1 d'octubre. Finalment, l'entitat local ha de rendir comptes al Tribunal de Comptes i a la Sindicatura de Comptes per fer efectiva la fiscalització externa.

142. Com es garanteix el dret de consulta de la informació dels regidors?

Art. 212.2 i 4 LHL

La Comissió de Comptes està formada pels representants dels diferents partits polítics integrants de la corporació. L'informe que elabora, amb el compte general, és sotmès a l'aprovació del ple.

143. Com es garanteix el dret de consulta dels ciutadans?

Art. 212.3 LHL

El compte general i l'informe de la Comissió ha de quedar exposat al públic per un termini de 15 dies, durant els quals i vuit més els interessats podran presentar reclamacions, objeccions i observacions. La Comissió ha d'examinar-les i practicar totes les

comprovacions necessàries per, després, emetre un informe nou.

144. Què és un *leasing*?

És un contracte de lloguer de béns pel qual l'arrendador (societat de *leasing*) adquireix un bé per llogar-ne l'ús, durant un temps establert al contracte que acostuma a coincidir amb la vida útil del bé. L'arrendatari, a canvi, està obligat a pagar una quantitat periòdica (constant o variable, i suficient per cobrir el cost d'adquisició del bé i cobrir despeses).

Una vegada finalitzat el contracte, l'arrendatari té tres opcions.

- *Comprar el bé pel valor residual* (diferència entre el preu d'adquisició inicial que va tenir l'arrendador més les despeses, els interessos i les quantitats abonades per l'arrendatari).
- *No exercir l'opció de compra* i tornar el bé.
- *Prorrogar el contracte d'arrendament*, amb el pagament de quantitats menors.

145. Què és un *renting*?

Modalitat d'arrendament de béns mobles, a mitjà o llarg termini, per la qual l'arrendatari es compromet al pagament d'una renda fixa mensual, durant un termini determinat. L'arrendador es compromet a cedir l'ús del bé i a prestar una sèrie de serveis que inclouen el manteniment o servei tècnic, la seva cobertura d'assegurança, etc. Un exemple habitual de *renting* és el realitzat amb vehicles, pel qual la companyia arrendadora es fa càrrec de l'assegurança i les revisions periòdiques i el manteniment.

146. Què és un *factoring*?

És un producte financer que les entitats financeres ofereixen al públic. Suposa dos serveis: administració de cobraments i finançament. A través d'aquesta operació, la corporació local contracta amb una entitat financera la gestió dels seus cobraments i una bestreta a canvi d'un interès.

147. Què és un aval?

És un compromís solidari de pagament d'una obligació a favor del creditor o beneficiari, atorgada per un tercer pel cas de no complir l'obligat principal amb el pagament d'un títol de crèdit. L'aval implica la voluntat d'una tercera persona que es relaciona amb el títol de manera unilateral. La figura de l'aval només s'aplica respecte als títols de crèdit, tot i que en sentit col·loquial s'entén també com qualsevol cas en què un tercer garanteix les obligacions d'un altre.

Normalment, qui vol rebre un préstec necessita algú que l'avalí si subscriu algun títol de crèdit. És a dir, necessita demostrar al banc o a l'entitat que li presta els diners que, en cas que no pugui retornar el préstec en els pagaments acordats, aquesta entitat podrà requerir el pagament i encara rematar els béns tant de l'avalat com de l'avalador per cobrir la resta del préstec que no hagi estat retornat.

148. Què és una fiança?

És un instrument de garantia de caire personal. Un subjecte es compromet a garantir el compliment de l'obligació que adquireix un altre. En cas d'insolvència provada d'aquest, el creditor pot reclamar la satisfacció del seu dret.

Cinquena part.

**Qüestions relatives
a les conseqüències
derivades de la gestió
de fons públics**

149. Què és la responsabilitat comptable i la responsabilitat penal relacionada amb la incorrecta utilització de fons públics?

Art. 38 LOTC

Art. 432-435 CP

La responsabilitat comptable es determina pel Tribunal de Comptes i es deriva de detractar fons públics per acció u omissió contrària a la llei. Aquesta responsabilitat té com conseqüència, si és considerada pel Tribunal, l'obligació de retornar els fons i d'indemnitzar pels danys i perjudicis causats. Pot ser de dos tipus o graus:

- Directa: per aquelles persones que hagin executat, forçat o induït a executar així com hagin cooperat en la comissió de la detracció il·legal.
- Indirecta o subsidiària: per les persones que hagin fet el perjudici per negligència o demora en el compliment de les obligacions establertes a les lleis.

La responsabilitat penal, a determinar per la jurisdicció penal, pot derivar del delicte de malversació de fons públics. Aquest té com comportament típic la administració de patrimoni públic per part d'autoritat o funcionari, infringint les seves facultats i causant un perjudici o la subtracció de fons o efectes públics. També s'aplica a aquestes persones si consenten en que el delicte ho facin tercers. Aquest delicte esta penat amb presó de dos a sis anys i també amb la inhabilitació absoluta per un període de sis a deu anys. Les penes poden ser de quatre a vuit anys i inhabilitació absoluta de 10 a 20 anys si es donen alguna de les següents circumstàncies:

- Dany greu o entorpiment al servei públic
- Perjudici causat o bens apropiats excedeixi de 50.000 €.

150. Quines conseqüències es deriven de l'incompliment dels principis d'estabilitat i sostenibilitat pressupostàries?

Arts 18-26 LOEPSF

Els principis d'estabilitat i sostenibilitat pressupostàries impliquen l'obligació general de contenir l'endeutament públic, el nivell de despesa i mantenir l'equilibri pressupostari. La seva efectivitat es basa en límits fixats pels mecanismes establerts a l'ordenament (per exemple, l'art. 13 de la LOEPSF fixa que el conjunt de Corporacions Locals no poden endeutar-se més d'un 3 per 100 del PIB). No complir amb aquest límits pot tenir conseqüències en forma de:

- Aplicació de mesures automàtiques de prevenció com és el seguiment per part de la Intervenció del compliment del període medi de pagament a proveïdors.
- Advertiment per risc d'incompliment: el Govern de l'Estat adverteix d'una situació de risc i la corporació local advertida ha d'adoptar les mesures necessàries per corregir la seva situació en el termini d'un mes.
- Aplicació de mesures correctives: es tracta d'un segon grau de mesures si les anteriors no s'atenen o no donen resultats, en aquest cas totes les operacions de crèdit a llarg termini requereixen autorització de l'Estat o de la Comunitat Autònoma si té competències en matèria de tutela financera com és el cas de Catalunya. A més s'han de dissenyar plans financers per la correcció de la situació aprovats pel ple i controlables en el seu compliment per la Generalitat que farà els conseqüents informes. Aquestes mesures s'apliquen als ens municipals que siguin capital de província o amb població superior a 75.000 habitants així com a les Diputacions provincials.
- Aplicació de mesures coercitives i de compliment forçós: es tracten de mesures extremes derivades d'incomplir amb els plans anteriors. Consisteixen en retenir crèdits de despesa per complir l'objectiu de sanejament i de consti-

tuir un depòsit al Banc d'Espanya equivalent al 0'2 % del PIB de la Corporació. En cas de no complir amb aquestes mesures el Ministeri d'Hisenda pot enviar una comissió d'experts per formular propostes de regularització. En el cas de incompliment de les recomanacions, es pot requerir al compliment forçós al president de la corporació i, fins i tot, es pot arribar a la dissolució dels òrgans de Govern.

Generalitat de Catalunya

**Diputació
Barcelona**

Diputació Tarragona

Diputació de Girona

Diputació de Lleida

ACM

Associació
Catalana
de Municipis

C/ València, 231, 6a | 08007 Barcelona | ☎ 93 496 16 16
acm@acm.cat | **acm.cat**